

Lo Comte d' Ampurias

DRAMA HISTÓRICH EN TRES ACTES Y EN VERS

original de

D. Ramon Bordas y Estragués

Estrenat ab gran éxit en lo
Teatro Romea de Barcelona en la nit del dia 18 de Janer de 1897.

PREU: DOS PESETAS

SEGONA EDICIO

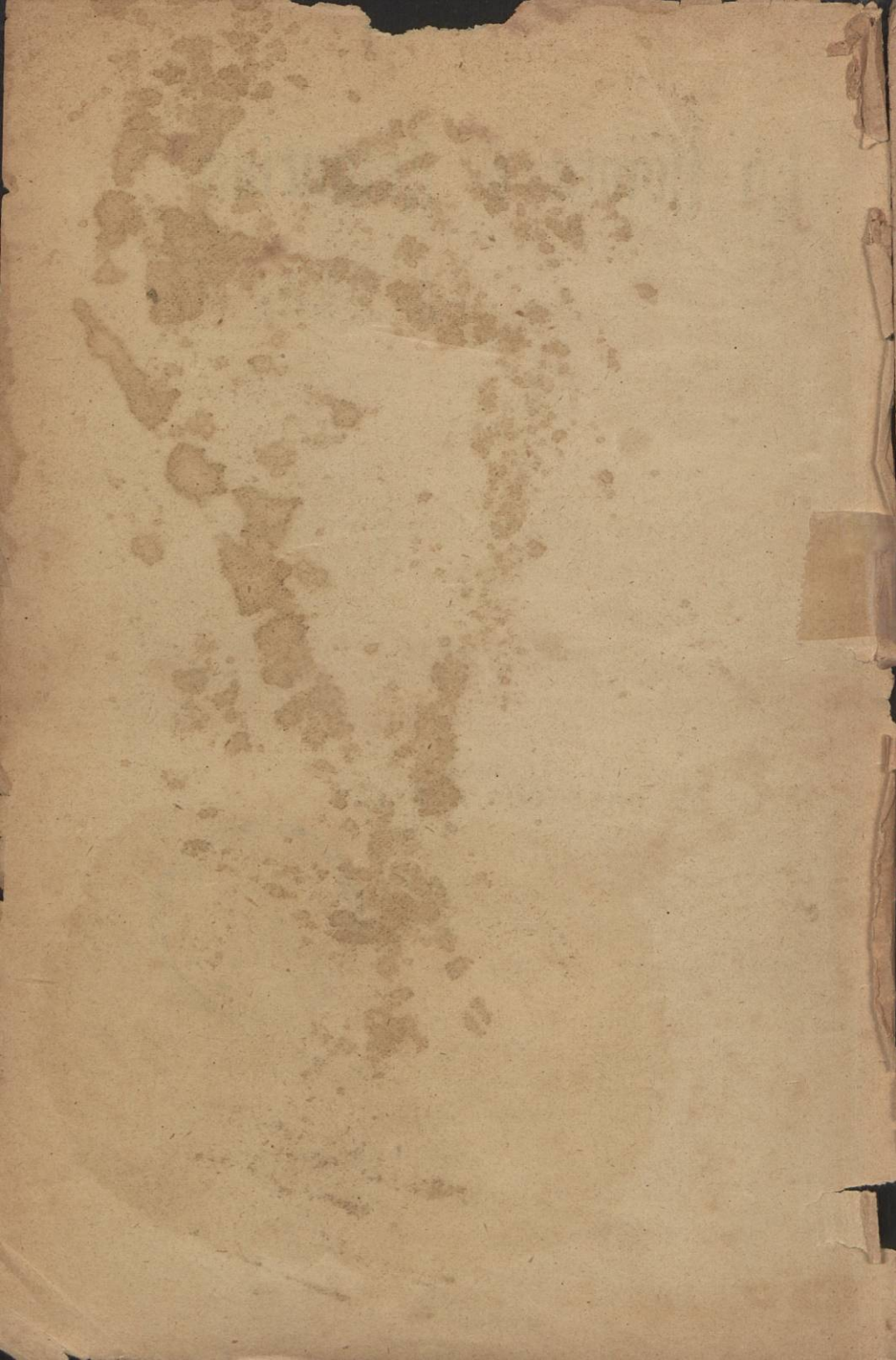

BARCELONA

Tipografia de Francisco Badia, Doctor Dou, 14

1897

Lo Comte d' Ampurias

Lo Comte d' Ampurias

DRAMA HISTÓRICH EN TRES ACTES Y EN VERS

original de

D. Ramon Bordas y Estragués

Rf. 1189

Estrenat ab gran éxit en lo

Teatro Romea de Barcelona en la nit del dia 18 de Janer de 1897.

BARCELONA

Tipografía de Francisco Badia, Doctor Dou, 14.

1897

REPARTIMENT

PERSONATJES

ACTORS

Ermisenda.	<i>D.ª Paulina Villalba</i>
Naléu.	<i>D.ª Adela Clemente</i>
Berta.	<i>Srt.^a Carme Planas</i>
Lo Comte Pons-Huch III . . .	<i>D. Anton Serraclara</i>
Dalmau.	» <i>Jaume Capdevila</i>
Galcerán.	» <i>Isclé Soler</i>
Adalbert de Navata.	» <i>Modest Santolaria</i>
Pere de Vilademany.	» <i>Lluís Llibre</i>
Ramon de Pedret.	» <i>Vicens Daroqui</i>
Guillém de Vallgornera. . . .	» <i>Llorens Capdevila</i>
Bernat de Vilanova.	» <i>Carlos Rubio</i>
Arnalt de Llers.	» <i>Jaume Borrás</i>
Albert d' Avinyonet.	» <i>Francesch Llano</i>
Un Bandit.	» <i>Joaquim Pinós</i>
Un Criat.	» <i>Casimiro Ros</i>
Nobles, Guardas, Soldats y Poble.	

*L' acció té lloch en la vila de Castelló d' Ampurias y en
lo dia 2 d' Agost del any 1135.*

Acte primer

Saló gòtich en lo palau del Compte. Al fondo, duas grans portaladas que donan á una galería ab balustrada, que mir' al jardí. A la dreta l' arch d' entrada de la capella; una porta á cada costat y altras tres á l' esquerra; d' aquestas tres, la del mitx es secreta. Mobles de la época.

ESCENA PRIMERA

GALCERAN, *per la galeria, mirant ab recel; arriba fins á la portalada de la dreta, dona una rápida mirada dins y avansa fins á mitx saló: aviat RAMON, per la cambra del Comte, porta primera de la dreta.*

GALCE. Ningú! Créya trobá obstacles
per entrar dins del palau
y... ni un soldat, ni un guarda
he trobat fins aquí dalt,
que 'm demanés ahont anaba.
Si aquí tothom dorm encar!

RAMON (*surtint*) No dorm ningú: que aquí 's vetlla
á tot hora, Galcerán.

GALCE. (*ab respecte*) Don Ramon...

Has vingut prompte.

GALCE. Tornaré mes tart.

RAMON No cal.

GALCE. Déu vos ho pach; que os prometo
que 'l méu cor está cremant.

RAMON Si, ja ho sé: per xó cap guarda
t' ha sortit á estorbá 'l pas;
que l' ordre tenían dada
de deixá 't passá endevant.

- GALCE. Déu vos ho pach tórno á dirvos
besantvos, agrahit, las mans.
- RAMON No. (*privantli l' acció*)
- GALCE. ¿Sab ja lo senyor Comte
lo que 'm passar?
- RAMON Tot ho sab;
que no es la téva desgracia
solament; es general
la indignació contra 'ls crims
que 's cometen, dias ha;
més lo dupte en ell s' aferra
de qui sian los malvats.
- GALCE. ¿Y si es cert, com se diu, que obran
per ordre d' ell mateix?...
Fals!
- RAMON ¿Ja li heu dit que per un noble
comandats los lladres van?
- RAMON No ho creuria; y, sense probas,
dir de un noble... es esposat.
- GALCE. ¿Probas!... m' ha robat la filla!
- RAMON ¿Més ja pots assegurar
qui es aqueix noble? ¿'l coneixes!
- GALCE. De vista: no he d' enganyá'm.
- RAMON Escolta: ¿y si per desgracia,
se 't desment?
- GALCE. ¿Qui ha de gosar
desmentirme?
- RAMON Ell, si l' acusas.
- GALCE. May confessa 'l criminal:
mes se li veurá en la cara!
- RAMON ¿Y sinó?
- GALCE. (*no podent dominarse, posa má al punyal,
sens tráure'l de la cintura*) Llavors!...
Villá!
- RAMON Perdonéu.
- RAMON Pura... ó sens honra
ja ta filla, sols ve al cas
sabé ahont es y deslliurarla;
lo demés no ha de mancar;
déix' ho per mí.
- GALCE. Oh!
- RAMON (*veient sortir á Dalmau*) Cállá. (*Galcerán s'
aparta un poch á l' esquerra; Ramon se li
posa d' esquena y de cara á Dalmau, pera que
aquet no 'l veja.*)

ESCENA II

RAMON, GALCERÁN y DALMAU

- DALM. *(ab lo breviari y fent que resa, surt per la porta segona de la dreta. Com es curt de vista mira molt ficso y ab lo cap endevant).*
 In nomine
 Dei. Kirie eleison. Ay, ay...
(s' acosta á Ramon pera conèixe'l)
 ¿Vos Ramon de Pedret?...
 Vos...
- RAMON
 resant sempre, Don Dalmau.
- DALM.
 Per passá 'l temps: cuan sia monjo
 ja no resaré pas tant.
- RAMON
 Oh, llavors més.
- DALM.
 Llavors menos;
 que tindrè altres mals de cap.
- RAMON
 Sí, molts: dir missa, aná al cor,
 menjá y dormí ab tot descans,
 criá aucells, regar las flors,
 y, en fi, viure en santa pau.
- DALM.
 No: en santa guerra: ab lo diable.
 Tinch vocació... y puch sé abat
 del monastí.
- RAMON
 Sou molt jove.
- DALM.
 Mes jove era... setanta anys
 enrera, 'l Sant-Pare. Y donchs,
 ja ho veyéu: es Pare-Sant.
- RAMON
 Ja veig que sabéu discórrer.
- DALM.
 D' estudiá, 'ls ulls tinch cansats.
 En fi. *(obrint lo breviari, y fent que se 'n va resant)* In nomine Dei... Com!... *(reparant en Galcerán)* ¿Qui es aquest home?
- GALCE.
(ab respecte) Un vassall...
- DALM.
 Donchs, fora d' aquí!
- RAMON
 No, tal
 no faréu.
- DALM.
 Si vol justícia,
 á son senyor te d' anar.

- GALCE. La justicia que demano
ferla al d' Ampurias pertany.
- DALM. ¿A mon germá? no ho sé véurer.
RAMON Com tenui los ulls malalts...
- DALM. Mes no 'ls del enteniment.
RAMON Com, per sé abat, duhéu tants plans...
DALM. Lo comte de Barcelona,
Don Ramon Berenguer quart,
bé es senyor de Besalú.
- RAMON Sí; per xó vé aquí 'l vassall.
DALM. Ara encar ho entench menos.
RAMON Es que 'l diable os torba 'l cap.
DALM. Pot ser si: ¿veyéu? no hi queya:
¿qué hi farem?
(á Galcerán) N' obstant; veyám,
¿portas potsé algun missatjer?
RAMON Res puch dirvos, Don Dalmau.
DALM. (á Ramon) ¿Li han fet alguna injusticia?
DALM. Sou curios.
RAMON Oh... es lo meu flach,
En Guillém de Valgornera,
de Vilanova en Bernat.
en Umbert de la Tallada
y demés senyors feudals
pe 'l senyor Comte Don Pons
avuy hem sigut cridats:
eil sab perquè., y Déu lo altre.
Y vos també.
- DALM. Jo... no tant.
RAMON Mes ¿aquest home?...
DALM. Ve ab mí.
DALM. Be; ja ho entench; aixó ray:
no sabéu dirme res mes!...
- RAMON No! res mes.
DALM. Donchs, a Déu siau.
Kirie eleison. Christe eleison.
- GALCE. (baix) Don Ramon...
RAMON (id) Deixa 'l anar.
DALM. (se 'n va cap al fondo esquerra y tot d' una
girantse, diu) Crech que per la galeria
venen ja 'ls vostres companys. (resant)
Kirie eleison. Christe eleison. (desapareix
per la porta tercera de la esquerra, cuan van
apareixent en la galeria, venint per la banda
de la dreta del fondo, Adalbert, Guillem,
Bernat y altres nobles)

ESCENA III

RAMON y GALCERÁN

- RAMON Ells són: mira, y, sens tardar
me senyalas al que siga.
- GALCE. Oh.... es aquell que ve devant.
- RAMON ¿Coml...
- GALCE. Si, 'l que ara 's gira enrera;
que ara signa cap allá.
(*apart*) N' Adalbert.
- RAMON Oh!
- GALCE. ¿Ho sabs bé?
- RAMON Massal
- GALCE. (*indicantli la porta primera de la esquerra*)
Surt per' qui. Espéram á baix.
- RAMON Sí tardo á baixar, tu puja.
- GALCE. Penséu que...
- RAMON (*fentli pressa*) Re he de pensar.
- GALCE. Miréu que...
- RAMON Ves: qu' ell no 't veja.
- GALCE. Mes los guardas...
- RAMON Re 't dirán.
- GALCE. (*apart*) Déu de Déu!... se 'm fa justicia,
ó me la farà 'l punyal. (*se 'n va.*)

ESCENA IV

RAMON, aviat GUILLÈM, BERNAT, ADALBERT y altres nobles, per
la portalada del fondo dreta

- RAMON Era ell, si, ja m' ho pensaba!
Llop, d' ovella disfrassat!
- GUILL. (*encaixant*) Ramon de Pedret...
- BERNAT (*encaixant*) Salut.
- RAMON (*encaixant ab tots*) Salut, amichs.
- ADAL. (*que haurá estat lo reder, atravessa per entre*
'ls nobles y, acostantse pera encaixar també ab
Ramon, li diu) Y amichs... lleals.

- RAMON   ¿Voléu dir?.. (*refusantli la ma*)
ADAL.   (*sorprés*) Semblant pregunta!...
Guillém... Bernat...
- GUILL.   Es estrany.
BERNAT   Lo mateix dich.
ADAL.   (*á Ramon*) Espliquéu vos.
¿Recels jo os faig abrigar?
RAMON   Vos ho sabréu.
- ADAL.   ¡Viva Déu!
RAMON   No feu tants esparveranys.
Lo Comte de Barcelona,
Don Ramon Berengué, al cap
de tan repetidas queixas
que ha rebut y memorials
de Besalú y de Girona,
al Comte Don Pons ha enviat
del seu rigor l' amenassa,
si deixa mes temps volar
á certs aucells... de rapinya,
que 's diuhen senyors feudals!
Ramon!
- GUILL.   ¿Qu' estéu boig?...
BERNAT   Anéu
ADAL.   dient.
- RAMON   Podría dir tant...
que os sorprengué, de debó!
ADAL.   Parléu!
RAMON   (*primer dubta un moment, després acostantse-
li, diu als altres*) ¿Hi ha llicencia?
ADAT.   (*veient que tots hi assenteixen*) N' hi ha!
BERNAT   (*baix*) ¿Qu' es de la pobra donzella?
ADAL.   ¿Cóm!...
RAMON   (*baix*) La que ahir van robar...
un caballer... y uns bandits!
- ADAL.   ¿Qui!...
RAMON   ¿No ho sabéu?
ADAL.   (*ab valentia*) Parléu alt!
RAMON   Ja veig que no 'm respondríau,
cuan no ho féu, parlantvos baix.
- ADAL.   Lo que féu vos... es un acte
de cobardía!
- RAMON   (*reprimintse*) Oh!...
ADAL.   Mes tart
resposta os daré... y complerta.
- RAMON   Si es á solas, menos mal.
ADAL.   Ahont vulguéu... y com vulguéu!

lo que faré jo... Déu ho sab! (*se gira y ven a l' Bandit que surt lo cap pe 'l costat de la portada del fondo esquerra, mirant recelós*)

Ah. Pst. (*li senyala que vinga*)

La clau de la estancia.

BANDIT

¿Y 'l farrer que ha fet lo pany?...

ADAL.

No sab res.

BANDIT

ADAL.

(*per la clau*) Guárdala. Escolta.

Si la donzella, plorant,
s' ecsaspera y crida massa...

BANDIT

Com ningú la sentirá,
sota terra, cap cuidado.

ADAL.

Si á sol post me veus passar
pe 'l pont y torno enderrera...
cuant ja siga nit la tráus
per la mina, te la 'n portas,
y, un tros lluny, déixal' anar.

BANDIT

Llavors, ¿qué n' hem fet de durla?

ADAL.

Poch t' importa.

BANDIT

Ja es vritat.

Be, ¿y si no paséu pe 'l pont?

ADAL.

Res de lo dit.

BANDIT

Endevant.

¿Manèu res mes?

ADAL.

Que vigilis:

no suspitin.

BANDIT

No; aixó ray. (*se 'n va*)

ESCENA VII

ADALBERT, aviat ERMISENDA per la porta tercera de la esquerra

ADAL.

Aixís vaig segur; que giri
la sort per munt, ó per vall.
(*veientla surtir*) Déu vos guart D.ª Ermisenda
la de Baseya y de Pals.

ERMI.

Don Adalbert de Navata,
véureos aquí molt me plau.

ADAL.

Grans mercés. No os feya avuy
á Castelló.

ERMI.

D' ahí ensá.

Al monastir de Sant Pere
de Roda entra Don Dalmau,

- mon nebot, dintra pòchs días,
y crech just...
- ADAL. Molt natural.
Ab vostra hermosa neboda,
na Naléu, hauréu parlat.
llargament.
- ERMI. ¿Sobres?...
- ADAL. De mí.
(*ab estranyesa*) ¿No os ha dit re?
- ERMI. (*ab astucia*) Ah, sí.
(*apart*) Veyám.
- ADAL. Ja os haurá contat, suposo...
- ERMI. Moltes cosas.
- ADAL. No es estrany.
que lo que á mí 'm diu, á mitjas,
á vos os ho diga clar.
- ERMI. (*apart*) ¿Qu' escolto! Calla, cor!
(*all*) Donchs,
veig que franca no m' ha estat.
¿Voléu dir?
- ADAL. Si ella os estima,
ERMI. no m' ho ha dit.
- ADAL. Tampoch, no obstant,
os haurá dit lo contrari.
- ERMI. Ja que 'm sou, mes qu' ella, franch.
diguéume: ¿vos l' estiméu?
- ADAL. Aspiro á sa blanca ma:
y si plau al senyor Comte...
y á vos...
- ERMI. ¿A mí!...
(*apart*) Estich somiant! (*somrient pera dissimular*) Aixó vol dir segons sembla
que á na Naléu ja li plau.
Es dir, que 'l sí teniu d' ella.
- ADAL. Tinch... son desitj, qu' es igual:
que si 's pot formar judici
dels secrets del cor amant,
per lo rubor, las paraulas,
los sospirs y lo mirar...
tendres ne son las miradas,
que rébo de sos ulls blaus;
dolsas paraulas me donan
los seus llavis de coral;
fondos sospirs, per mí, exhala
lo seu pit, que glatint va,
y 'l pur rubor ve á deixarli,

- devant meu, lo front rosat.
Per lo tant, rubor, miradas,
paraulas y suspirar
me fan créurer que m' estima,
com jo á n' ella sens engany:
si 'l sí no 'm diu clar sa boca,
me 'l don son cor que mes val.
- ERMI. ¿Ho dihéu... com ho sentiú?
ADAL. Y com es.
ERMI. (*apart*) Oh!
(*alt*) ¿Y si fos cas
que 'l Comte no hi vingués bé?
¿Com!... ¿Que ho sabéu?
ADAL. No dich tant.
ERMI. (*apart*) Viva Déu!
ADAL. Aixó no més
ERMI. es suposició que faig.
ADAL. Ja.
ERMI. ¿Y si tinguésseu... també
es suposició, guanyat
temps ha 'l cor d' un altra dona?
ADAL. Que jo ho sá'ia...
ERMI. ¿Y si demá
ho sapiésseu... y millor ditxa
puguésseu tenir, casat
ab ella que ab ma neboda?...
ADAL. ¿Mes ditxa ab un' altra?... may.
ERMI. (*apart*) No m' enten!
(*alt*) No... ja vull creurer
que... en fi.
ADAL. Diguéu.
ERMI. No: mes tart
os espero dins ma cambra,
per parlar, ab mes espay:
no li diguéu res al Comte,
fins que jo li haja parlat.
ADAL. No comprench...
ERMI. Ja ho comprendréu.
ADAL. Senyora...
ERMI. Ja penséu mal.
ADAL. No; mes jo franch he sigut
ab vos.
ERMI. Jo no ho puch ser tant
ADAL. ¿Es dir?
ERMI. ¿Es dir que á la una
sou confiat y desconfiat?

Seguiu lo concell que os dono;
si així ho féu, no os pesarà.

ESCENA VIII

ERMISENDA, ADALBERT y DALMAU

- DALM. Ja! ja! ja!
ADAL. Don Dalmau.
ERMI. Y ara?
DALM. Ja! ja!
ERMI. ¿De que rius?
DALM. Ay, ay;
ho he sentit tot. Ja! ja!
ERMI. ¿Ahónt eras?
DALM. Ja! ja! ja! Allí dins, resant.
ADAL. Be; si que reséu distret.
DALM. Tinch tot lo breviarí al cap,
y reso, y escolto, y parlo,
y discorro, y re 'm distrau.
Ja! ja! ja!
ERMI. Mes ¿qué has sentit,
que 't puga fer riurer tant?
DALM. Tot. *(baix á Adalbert)* Hem de parlar.
ERMI. ¿Qu' es tot?
DALM. Tot. *(baix á Adalbert)* De seguit.
ADAL. *(apart)* ¿Qué voldrá?
DALM. Be no 'n féu cas del meu riurer.
Ja! ja!
ERMI. *(á Adalbert)* Ditxós d' ell.
ADAL. *(ab ironía)* Si, un sant.
DALM. Senyora tia...
ERMI. ¿Ahónt vas ara?
DALM. Vaig á seguí 'l reso á baix
lo jardí. *(á Adalbert)* Aném.
ADAL. *(á Ermisenda)* Ab lo vostre
permis...
ERMI. ¿Tornaréu?
ADAL. Aviat. *(se 'n va y se queda
al fondo esperant á Dalmau que, mirant lo
breviarí, ha fet temps pera deixar-lo passar
devant)*

- ERMI. (*baix*) Dalmau cuidado ab la llenga.
 DALM. (*baix*) Deixéume fer.
 ADAL. (*observantlos y apart*) Oh!... aquí hi ha plan!
 DALM. (*anantse'n resant*)
 Christe eleison. Christe audinos.
 (*sent al fondo*) Passéu.
 ADAL. (*per respecte*) Oh, no; vos. (*quant Dalmau ha passat, dona una mirada de desconfiansa á Esrmisenda y diu apart*) Veyám. (*se'n va darrera Dalmau per la portalada del fondo esquerra*)

ESCENA IX

ERMISENDA

- ERMI. Y jo l'estimo... ab aïdor!...
 y ell no ho veu, y 'l meu cor mata,
 dientme com sent lo seu cor!
 No en va ella de mí 's recata!...
 Ay, Adalbert de Navata,
 si na Naléu 't té amor!
 Si 'l foch de la gelosía
 que sènto ja viu encés
 ha de deixar cendra... ó res
 la ditxa que 'l cor ansia,
 sabrás, antes que aixó sía,
 l'amor que 't tinch, tal com es!
 Y si per tú desdenyada
 som jo, en mon amant neguit,
 ni trepitjat escorpit
 ni salamandra picada
 ni serp pe 'l sol caldejada
 respirarán mes despit!

ESCENA X

ERMISENDA y NALÉU

- NALEU Senyora tia... (*per la segona porta de la dreta*)
 ERMI. (*apart*) Ella! (*ab interés*) Oh!...

vina: párla 'm ab confiansa.

¿Estimas?

NALEU

(*sorpres*a) ¿Si estimo jo?...

¿Perqué?

ERMI.

Diga' ho, sens tardansa!

NALEU

Si he perdut ja l' esperansa!

ERMI.

¿Es dir!...

NALEU

Qu' estimo ab passió!

ERMI.

Estimas!... y res m' has dit!...

(*reprimintse*) N' Adalbert prou'm'ho ha contat.

NALEU

¿Com!

ERMI.

Y que molt ho he sentit,
puig may m' hauría pensat
que mes franch m' hagués estat
ell que tú.

NALEU

Oh!... os ha mentit!

ERMI.

¿Vols tu enganyá 'm!

NALEU

No!... ho sab Déu!

que si be pura 's conserva
tendre flor del amor meu,
guardantla 'l cor ab reserva,
l' estreny de la intriga l' herba
teixida en torn de son peu!

Si, estimo y estimaré,
mentras senti glatí 'l cor,
y la flor del meu amor
ab llágrimas regaré...

y á trossos lo cor faré,
si l' herba oféga á la flor!
que no per ell s' ha criat,
com diu... y creyéu, senyora.

ERMI.

¿Y tant cégo... y tant fals fora?...

NALEU

Mon germá 'l Comte ficsat
está en ell; mes la que adora
no 's ven may la voluntat.

ERMI.

No es sols pe 'l Comte, si abriga
confiansa.

NALEU

¿Y donchs?

ERMI.

La té en tú.

NALEU

¿Ell confiansa en mí?

ERMI.

Segú

digam'ho.

NALEU

Com a un' amiga
os parlo: esposa no siga
jo, ants que d' ell may de ningú.

- ERMI. ¿Y ton germà es tant cruel,
que ta pena no 'l confon?
- NALEU Los seus fills polítics son,
y, devant del seu anhel,
¿ma ditxa que se li 'n don,
si 's fa un cunyat brau y fiel?
Y n' Adalbert tant ho ansía.
com jo ho temo!... y no os ho he dit,
fins que vos sabé 'l méu pit
heu volgut; que ja sabía
que, obrintvos jo 'l méu, vindría
lo vostre á deixar ferit.
- ERMI. (sorpresa) ¿Com! ¿Perqué ho dius?
- NALEU M' estiméu...
com jo á vos, y es natural
que sentiú lo dolor méu.
- ERMI. Molt!
(apart. No sab com lo seu mal
causa 'l méu!
- NALEU Ma sort fatal,
tant com jo, ja coneixéu.
- ERMI. ¿Y en va amor sents ab afany?
- NALEU Si, y en va es d' amor captiu
qui per mi 'l sent sens engany.
- ERMI. ¿Apassionat per tú viu
ton amant?
- NALEU Si.
- ERMI. ¿Com se diu?
- NALEU Pere de Vilademany.
- ERMI. ¿Y en Pons no 'l creu prou valent,
fiel y honrat?
- NALEU Sas condicions
no las néga, certament.
- ERMI. Independent y ab blasons...
- NALEU Per mí un noble vol en Pons
súbdit séu, no independent.
- ERMI. Déixme fer.
- NALEU ¿Qué penséu fer?
- ERMI. No en va franca m' has sigut,
ni en va á Castelló he vingut,
cuant tant m' has de menester
Mes...
- NALEU (interrumpinla) Ton germà es caballer:
res mes: don' al cor quietut.
- NALEU Veig be 'l vostre bon desitx,
mes..

ERMI.
NALEU

Retira 't, qu' ell s' acosta.
Re 'n treuréu. (*se'n va per la segona porta de la dreta, cuan surí lo Compte seguit de tots los caballers que habian entrat á la seva cambra.*)

ESCENA XI

ERMISENDA, COMTE, RAMON, GUILLÉM, BERNAT y NOBLES

COMTE (*ab respecte*) Senyora, ¿vos?...
 ERMI. ¿Tant matí 't cercan ja 'ls nobles?
 COMTE Cuan es precis.
 RAMON (*saludanlla*) Déu vos quart.
 GUILL. Dona Ermisenda... (*saludantla*)
 BERNAT (*saludantla*) Senyora...
 ERMI. Déu vos quart los caballers.
 GUILL. (*baix*) Senyor Comte...
 COMTE (*baix*) Res per forsa.
 BERNAT (*id.*) Ja os ho hem dit.
 RAMON (*id. á Ermisenda*) H: de parlarvos.
 ERMI. (*id.*) ¿Secret?
 RAMON (*l' hi senyala que sí*) No ara.
 COMTE (*baix á tots los nobles*) En pro ó en contra de mí, ó d' ell.
 GUILL. (*baix*) En Guillém may.
 BERNAT (*id.*) Y en Bernat de Vilanova tampoch. (*tots indican lo mateix*)
 COMTE (*á tots ab ressentiment*)
 Ni aliats ni enemichs!...
 (*alt y ab fingida somrisa de satisfacció pera no donar que sospitar á Ermisenda*)
 Corrent: la hidalguía vostra me fa pler.
 GUILL. (*saludantla per anarsen*) Dona Ermisenda...
 BERNAT (*igualment*) Adéu siau.
 ERMI. (*á tots*) Salut.
 COMTE Lo Comte,
 satisfet, os acompanya...
 GUILL. No es precis.
 BERNAT Sabém la porta. (*se'n van tots pe 'l fondo dreta, y el Comte. que 'ls ha acompanyats, se queda á la galeria, seguintlos ab la vista fins que haurán desaparegut del tot*)

ESCENA XII

ERMISENDA y RAMON

- ERMI. ¿Qué m' heu de dir?
 RAMON No, ha de ser
 ab espay... y un altre estona:
 m' espera á baix un vassall
 de Besalú.
- ERMI. ¿Pressa os porta?
 RAMON Sí; pot dú al palau disgustos
 y á un noble costarli l' honra.
- ERMI. ¿Qué!
 RAMON A n' Adalbert de Navata.
 ERMI. ¿Y aixó!
 RAMON A la vostra neboda
 estimant, com l' estiméu...
 (interrumpint) Sabéu ja...
 ERMI. (id.) Sí; 'l senyor Comte,
 RAMON preocupat, te la desgracia
 de véure al revés las cosas:
 y si vos me voléu créurer,
 lograrém, potse, resódrer
 una cuestió... que 's complica,
 y en perill de fers molt grossa!
 ERMI. No os enténch.
 RAMON Ja parlarém.
 ERMI. Don Ramon...
 RAMON (inter. baix) Ve 'l senyor Comte.
 A després. (se 'n va per la primera porta de
 l' esquerra: aixis que ha desaparegut, lo Comte
 que l' ha vist, se queda un moment parat
 á la portalada del fondo dreta, revelant ab la
 mirada la desconfiansa que té en tothom.)

ESCENA XIII

ERMISENDA y COMTE

- ERMI. (apart) ¿Qué ve á sé aixó?...
 COMTE (per Ramon y apart)
 Per la escala de la torre!...

- ERMI. *(apart)* Me don que pensar. *(veyent venir al Comte cap á n' ella y apart)* Veyám.
- COMTE Gracia á Déu que tots son fora.
- ERMI. *(apart)* Dissimulém. *(alt)* Me marejan.
- COMTE ¿Vols dir?
- ERMI. ¿Y ara?
- ERMI. Pons, escolta.
- ERMI. ¿Qué passa aquí en ton palau?
- ERMI. ¿Quina conspiració 's nota?
- ERMI. Cada noble un enemich, cada enemich un fil posa á la tela de la intriga que aquí 's teixeix.
- COMTE Deixéu 'ho córrer.
- ERMI. Si 't demano esplicacions, crech qu' es just que me las dongas.
- COMTE De vostre casteli de Pals ahir vinguéreu... y, tal volta, no per veure entrá á en Dalmau monjo á Sant Pere de Roda solament; que un' altra idea veig en vos.
- ERMI. ¿Qué d' estrany trobas que 'n concebeixi avuy d' altres, si lo que passa cla 's mostra?
- COMTE Donchs, parlém clar y acabém.
- ERMI. Donchs, si; perquè molt importa.
- COMTE ¿Es dir que sabén?...
- ERMI. *(inter.)* Que pensas malament.
- COMTE *(reprimintse)* Dir 'ho poch costa. *(Donantli un pergami)*
- ERMI. Teniu, vos mateixa: aixó m' estalví de respóndrer.
- COMTE *(veyent lo sello)* De Don Ramon Berenguer.
- ERMI. Llegiu.
- ERMI. Diu que ab tú sent rompre l' amistat; mes que li obligas tú, ab ta conducta... alevosa!
- COMTE Si, alevosa!... Aixís ho diu!
- ERMI. Y que al Bisbe de Girona negas los delmas.
- COMTE Aixó es!
- ERMI. Que has fet aliansa monstruosa ab caballers... y bandits!... y justicia en tú no 's troba.

- COMTE També aixó á di 'm s' atreveix!
 ERMI. Y es cert?
 COMTE (*ab energia*) Ment sa llenga y ploma!
 Mes diu encar, viva Déul
 ERMI. Té. (*tornantli 'l pergami*)
 COMTE Seguiu.
 ERMI. No; fa vergonya!
 COMTE Sé que molts crims se cometen
 per Besalú y per Girona,
 y de fe 'ls fe... ó consentirlos
 sé que á mi la culpa 'm donan,
 dient que vull aixís tenir
 subjectes vassalls y nobles
 y, aterrat lo pais, alsarme
 senyor de la marca tota.
 Y Don Ramon Berenguer
 fingeix créure 'ho y així 's porta!
 Estúpits!... Si en mos dominis
 fossen fets los crims que 's contan,
 podría jo tenir culpa;
 ara la té Barcelona,
 que per Besalú 's cometan
 y part d' allá de Girona;
 y en terras que no 'm pertanyen
 no he d' anar jo á posar ordre
 ni 'm toca á mí fer justicia
 als vassalls d' un altre Comte!
 ERMI. Donchs, per declara 't la guerra
 será aixó un pretest.
 COMTE Resposta
 digne te ja.
 ERMI. ¿Y es?
 COMTE Que ment!
 y que 'ls seus debers ignora!
 Qui aixó envía, aixó 's mereix!
 si vol la guerra que ho próbia!
 ERMI. ¿Y si la sort t' es contraria?
 COMTE A lo mateix ell s' esposa!
 ¿Que he de plegarme de brassos
 y véurer las altas torres
 dels cuartels de mon escut
 fetas escombralls de sorra
 y convertit en tenebras
 son camp d' or?... Si Barcelona
 té un Ramon Berenguer quart,
 Castelló d' Ampurias conta

- ab uu Pons-Huch tercé encara
 que no dona 'l bras á torce
 ni deix de dú ab tot orgull
 brillant sa comtal corona!
- ERMI. Si per l' orgull no ho perts tot.
 COMTE Fins la vida, antes que l' honra!
 Qui ve á rebre tal ofensa,
 ó no mereix dirse Comte,
 ni caballé, ó res l' atural...
 cau, si 'l mon cau!... mes ell sobre!
- ERMI. ¿Y, en tal cas, ja pots contar
 ab la fé d' aqueixos nobles?
- COMTE Neutrals diuhen que 's declaran;
 mes, si á cas, jo 'ls faré mourer,
- ERMI. Contarás ab n' Adalbert
 de Navata... dich... tal volta.
- COMTE Ab ell... y ab altres.
- ERMI. Ab ell...
 hi tindrás confiansa.
- COMTE Tota
 ¿Perqué?
- ERMI. Perqué pot ben ser
 que algú mes n' hi tinga poca.
- COMTE Prou! mes d' un!... Es vil enveja
 que 'ls fa parlar d' ell en contra.
- ERMI Sent aixís, mes n' hi tindrán,
 cuan sapian que per esposa
 vol demana 't ta germana.
 ¿Y aixó, qui os ho ha dit.
- COMTE Me consta.
- ERMI. ¿Per ella?
- COMTE. Y per ell mateix
- ERMI. Li daría.
- COMTE Ho has dit prompte.
- ERMI. Y tant prompte. que, donchs, ara
 dich mes: li daré.
- ERMI. Oh!... escolta
 ¿y si ella no 'l volgués?
- COMTE ¿Com!
- ERMI. Que no 'l vol.
- COMTE Sabéu discórrer...
 y m' estranya que feu cas
 dels pensaments d' una noya.
- ERMI. Viuda som, noya he sigut.
 sé que 'l cap pensa, 'l cor obra,

- COMTE Cuan lo cor es verge encare
com lo d' ella, ab la má 's dona.
- ERMI. ¿Y si estés enamorada
d' un altre?
- COMTE ¿De qui?
- ERMI. D' un noble
digne d' ella, independent,
valeñt, generós...
- COMTE (*interrumpint*) Si, totas
las cualitats te.
- ERMI. Don Pere.
de Vilademanv se nombra.
- COMTE (*apart*) Tot ho sabl
(*alt*) Es dir donchs qu' ella?...
- ERMI. Si, l' estima y ell la adora.
- COMTE Ximplesas!
- ERMI No 't convé, digas;
mes no tens rahó.
- COMTE Al fi... sou dona!
- ERMI. Al fi, Pons, som la germana
de la mare, en pau reposia,
de na Naléu!... y has d' enténdrer
que no perque siga morta
sa mare... y madrastra teva,
d' ella es just que tú disposias,
ni jo puch, ni déch permétre'ho;
que tas miras no t' abonan
per sacrificar sa ditxa!
Senyora...
- COMTE En va t' ho proposas,
ERMI. mentras ella en mi s' empenya
y en negars 'hi está resolta.
Germana de ma madrastra!...
- COMTE Tira per llá hont vulgas Comte,
ERMI. per' na Naléu, seré sempre
tia amant, que no abandona;
per tu, si es que aixís ho vols
y t' hi empenyas y re escoltas,
desd' ara seré de Pals
y Baseya la senyora (*se 'n va per la porta ter-
cera de la esquerra.*)

ESCENA XIV

COMTE, aviat CRIAT

COMTE Pareix que tot contra mi
se conjura, dias hal...
Que no la déch jo obligal...
mes tampoch pot dá ella 'l sí
á qui demá, si ve així,
contra mí té de lluytá!
Ja per desconfiar comenso
fins de ma sombral ¿Ha de ser?...
lliga contra mi pot fer
tothom!... mes ay, que si 'm llénso,
Senyor... (*desde 'l fondo dreta.*)

CRIAT
COMTE
CRIAT

¿Qué hi ha?

Un caballer

demana per vos.

COMTE

(apart)

Estrany!...

(alt) ¿Ve sol?

CRIAT

Sol, Llissencia espera.

COMTE

Lo nom no t' há dit?

CRIAT

Don Pere,

senyor de Vilademany.

COMTE

Que passi. (*lo criat se 'n va, cuan ve Adalbert
precipitadamene per la galeria y fent una
senya al Criat pera que s' esperi, baixa fins
al Comte.*)

ESCENA XV

COMTE, ADALBERT y CRIAT

ADAL.
COMTE
ADAL.
COMTE

Comte...

Adalbert...

Jo os voldria antes parlar.

(al criat per Pere) Feslo á ma cambra passar.
(lo Criat se 'n va) Os esperaba per cert.

Veniu. *(obra la porta secreta y entran los dos,*

tornant á deixarla tancada, cuan ve Ramon per la porta primera de l'esquerra y, habentlos vist entrar, se fica sorprés en la porta per ell ignorada fins ara.)

ESCENA XVI

RAMON aviat PERE

RAMON ¡Oh!... Entés. Ara ab ella. *(va á entrar á la porta tercera.)*

PERE Ramon... *(pe'l fondo dreta)*

RAMON Pere...

PERE ¿No l'heu vista encara?

RAMON Si, ara l'entrevista,

PERE ¿De la robada donzella que'n sabéu?

RAMON Lo que'm temía:

Si no la tè en son castell de Navata...

PERE Es dir qu'es ell!...

RAMON Deixéu fer. *(vol entrar á la porta tercera cuan surt Dalmau pel fondo dreta, resant.)*

ESCENA XVII

PERE, RAMON y DALMAU

DALM. *(cap á n'ells)* Sancta Maria. Ora pro nobis. *(Ramon se deté y Dalmau somrient, li diu)* Re; 'ls dos... es dí, 'ls tres... pensém igual. de la vista estich malalt; mes d'aquí... *(del enteniment)* hi veig clar com vos.

PERE *(á Pere)* ¿No? *(á Ramon, pera que no receli de Dalmau)* Aném d'acort.

RAMON

Donchs, calléu.

DALM.

Lo Comte y ell... (*senyalant la porta secreta*)

Son allí;

be ho sé prou; ¿qué m' heu de dir?...

si sé mes del que os penséu.

(als dos) Ah, aixó os he de dir. Ma tia

vol á n' Adalbert, temps ha:

l' estima... y s' hi vol casá.

¿Com!

PERE

RAMON

DALM.

¿Es cert?

Jo no ho diría.

D' aixó á n' ella re 'n diguéu,

que així 'ls nostres plans ajuda.

(á Pere) Vos, si 'l Comte 'ls seus no muda,

per vos y per na Naléu,

podéu darli aixó á compéndrer,

á mes de tot lo demés.

Jo... com si no sabés res;

que res déch véurer ni enténdrer.

Ab lo breviarí... resant,

passo bè tot lo sant dia.

Mater Dei, Sencta Maria,

Ora pro nobis... y avant.

Dónchs...

RAMON

PERE

RAMON

Entesos.

Si. A després. (*entra dins.*)

ESCENA XVIII

PERE, DALMAU, aviat NALEU

PERE

DALM.

NALEU

PERE

DALM.

PERE

NALEU

DALM.

Ara jo á la cambra seva.

Just. (*Pere vol entrar á la cambra del Comte*)*(surtint y veientlo.)* Ah!...*(girantse y veientla)* Oh!*(apart)*

Eol!

(cap á n' ella)

Vida meva!

Pere del meu córl!

Aixó es.

—¿M' estimas?—¡Si! ¿ Y tú?—També!—

Be, si, aixó os ho heu dit, temps ha:

ara aquí parlant en va,

que os sorpréngan no convé.

PERE (á Naléu) Si; ab lo Comte déch tení ara
precisa conversació.
A Déu: prompte 'ns veurém.

NALEU Oh!...

¿Vens per mí?

PERE Per tu. (*entra á la cambra*)
NALEU (*ab espresiva satisfacció*) Oh!
DALM. No encara.

NALEU ¿Com!

DALM. Prepara 't: que 'l teu si
n' Adalbert voldrá ara prompte.
NALEU Dalmau...
DALM. (*baix*) Valor. (*senyalantli la porta secreta
que s'obra*) Ell y 'l Comte.

ESCENA XIX

NALÉU, DALMAU, COMTE y ADALBERT

COMTE ¿Sóu vosaltres?

DALM. Crech que si.

COMTE (*á n' Adalbert*) Veniu. (*aquet s'acosta y 'l
Comte prenent á Naleu de la ma y posantse
entre 'ls dos' li diu*) Naléu: n' Adalbert,
noble senyor de Navata,
en qui 'l valor se retrata
y la fé del caballer,
m' ha fet una petició,
molt grata; com que ho será
molt més per tú, li he dat ja
ma complerta aprobació.
Res t' he de dí en son favor;
sabs qui es ell, y basta.

DALM. (*ab intenció*) Y tant!

COMTE (*anantse 'n*) M' esperan. Dalmau,...

DALM. (*coneguent que vol dir que 's quedi*) Resant,
jo estich be. (*apart*) Estorbant, millor. (*aixis
que 'l Comte ha entrat á la seva cambra,
Dalmau que habia obert lo breviarí, 'l tanca y
ficsa la vista en los dos pera privar á Adal-
bertí de que puga dir á Naléu tot lo que coneix
que ve disposat á dirli pera obtenir la seva
ma.*)

ESCENA XX

NALÉU, ADALBERT y DALMAU

- NALEU ¿Qué m' heu de dir que no ho veja
y no ho presenti 'l cor méu?
- ADAL. Oh, ho crech, hermosa Naléu;
per xó mes d' un me té enveja,
que os estimo y m' estiméu.
- DALM. Be, ja veuréu, ja veuréu;
jo... vos... ella... vaja en fi...
- ADAL. *(interrumpintlo)* Comprench lo que voléu di:
no ho duptéu, será ditxosa.
- NALEU Per ser ditxosa, una cosa
tant solament hi ha per mí.
- ADAL. ¿Quina?
- DALM. Tenir ditxa.
- ADAL. Oh, sí.
- NALEU Dar, de cor, lo sí d' esposa.
Crech que...
- ADAL. *(interrumpint)* Be, vaja; un no pot
sentí amors; deixéu que resia,
que jo tiro per la Iglesia
y tinch de ser sacerdot.
- ADAL. Mes li sou germá y no os pésia...
- DALM. *(interrumpint)* No tenui res que os aprésia,
ni ella tampoch, ¿no es vritat?
y donchs, ja n' heu prou parlat
demá... un altre dia... en fi,
res d' amors, devant de mí.
(obrint lo breviari)
- ADAL. Ja no sé ahont me n' he deixat.
Naléu, un moment. ¿M' heu dat,
com jo á vos, de cor ja 'l sí?
- NALEU Per dar jo 'l sí del meu cor...
ja no som lliure; perque
la qu' estima, com jo, ab fé,
l' ha dat ja... al sentir l' amor.
- ADAL. *(creyent que ho diu per ell, li pren la ma per
besarli)* Oh!... angel meul...
- NALEU *(retirantse de repent y ofesa)* Adalbert! *(Adal-
bert queda sorprés)*

DALM.

(fent l' enfadat)

Bel...

no; mall

NALEU

(ab enteresa) Podréu, si á ma ve,
de la terra fer saltar
d' arrel un arbre; arrancar
los metalls brillants y fins
lo coral del fons del mar;
mes no 'l séu si 'l cor pot dar
sinó aquell que d' ell viu dins.
Podréu, si á ma ve, 'l pendó
que sobre 'l mur va ondejant
d' enemich castell, lluytant,
févvo 'l vostre, en noble acció,
duenyo del castell quedant:
podréu, ab dret reclamant,
lograr d' un poble 'l tribut,
del vassalls la gratitut,
si ab ell generós obréu;
mes l' amor dar no veuréu
sinó á qui 'l té merescut;
que 'l si del cor no ha sigut
may dat sens fé y com voléu.
Podréu, puig tant m' ho ecsigiú
y suposéu sé estimat,
créure 'l vostre afany lograt...
mercé al amor que 'm teníu...
tan fingit com ponderat:
(energia creixen) y podréu... fins haber dat
per vostre 'l cor, per fi;
mes no veuréu que obri així
ni ecsigeix qui bé ho mereix,
que voler del cor mateix
per forsa d' amor lo sí...
es volé 'l nó y févvos dí
ben clar:—mon cor ni os coneix! *(se 'n va
per la porta segona de la dreta)*

ESCENA XXI

ADALBERT y DALMAU

DALM.

(obrint lo breviari) Ora pro nobis

ADAL.

Engany

cruell...

- DALM.   ¿Déyau alguna cosa?
 ADAL.   No!... (*reprimintse*)
 DALM.   (*ab fingida naturalitat*)
                       Os ho he dit ja al jardí: estrany
                       voler tan clá 'l desengany:
                       ja ho sabíau; vol sé esposa
                       sols del de Vilademany.
                       En fi; ara jo os faig nosa. (*se 'n va pe 'l fondo,*
                       resant) Salve, Regina ángelorum,
                       et Regina patriarcarum,
                       et Regina profetarum,
                       et Regina apostolorum... (*desapareix*)

ESCENA XXII

ADALBERT, aviat RAMON, després PERE

- ADAL.   No es desengany, ¡viva Déu!
                       no!... ha estat engany!... Seré feral...
                       Ah, Comte!... ja ho trobaréu!
 RAMON   (*surtint*) Dona Ermisenda os espera.
 ADAL.   Ja! (*ab somrisa de despit*)
 PERE   'L Comte, diu que hi entréu.
 ADAL.   (*apart*) Oh! (*queda indecis y reflexiu*)
 PERE   (*baix á Ramon*) ¿Y donchs?
 RAMON   (*id. á Pere.*)   Be. ¿Y el Comte?
 PERE   (*id. á Ramon*)   Mal.
                       (*se 'n van pe 'l fondo dreta.*)

ESCENA XXIII

ADALBERT, aviat GALCERÁN

- ADAL.   (*després d' haber donat una terrible mirada á*
                       Pere y Ramon fins que han desaparegut y
                       com indecis encara y mirant alternativament
                       á la porta de la cambra del Comte y a la d'
                       Ermisenda)

- ¿Ara ahont vaig primer?... ¿Ab ella?
No; ab ell! (*vol anar á la del Comte*)
- GALCE. (*per la porta primera de la esquerra y cap á n' Adalbert ab fieresa*) No; ab mil
- ADAL. (*sorprés*) Ah!
- GALCE. (*trayentse 'l punyal*) Qui atropella, sens frel...
- ADAL. (*posant ma á la espasa*) Assessí!...
- GALCE. Criminal!...
- ¿Qué menys pot fé un pare ja, á qui ab vostra pandilla, lladrel... li heu robat la filla, que venirvos á matá!
Viva Déu!...
- ADAL. Deixéu l' orgull!
- GALCE. Vassall!...
- ADAL. (*amenassantlo*) Ma filla, ó la vida!
- GALCE. ¿Ets boig, ó 'l fas!...
- ADAL. Rahó malehidal...
- GALCE. Miréu que la sang me bull y es per demés que mentiu!
- ADAL. Donchs, bé! (*vol traure 's la espasa*)
- GALCE. (*subjectantli la ma*) Ma filla!... y honrada la vull, com me l' heu robada!
- ADAL. Llamp del cell!
- (*fent esforços pera desferse d' ell*)
- GALCE. (*ab lo punyal alsat*) ¿No!... Donchs, moriu! (*vá á ferirlo, cuan surt Dalmau de repent p' el fondo*)

ESCENA XXIV

ADALBERT, GALCERÁN y DALMAU

- DALM. (*sei yalant al Cel, diu á Galcerán que 's deté sorprés*) ¿Qué fas que Déu ho veu!
- GALCE. (*baixant lo punyal*) Ah!
- ADAL. Don Dalmau...
- DALM. (*interrumpint*) No heu de dirn' res!
Anèu! (*Adalbert mira ab ira á Galcerán*)
- GALCE. (*reprimintse*) Oh!
- DALM. Tu també, ves! (*veient que Adalbert se 'n va á la cambra del Comte y*)

Galcerán per la primera porta de la esquerra diu primer al un y després al altre.)

Nol... vos per' qui! Tu per' llá! (Adalbert se'n va per la primera porta de la esquerra y Galcerán pe'l fondo dreta com los ha indicat Dalmau)

ESCENA XXV

DALMAU, aviat COMTE, després ERMISENDA

DALM.

Ah!

(vegent surtir al Comte y obrint lo breviari)

COMTE

(Desde la porta) Que hi ha?... ¿Que ha estat?

DALM.

Res. Ey...

no ho sé.

ERMI.

N' Adalbert es fora?

COMTE

¿Té 'l sí d' ella?

DALM.

Oh, jo á tot hora

resant. In nomine Dei...

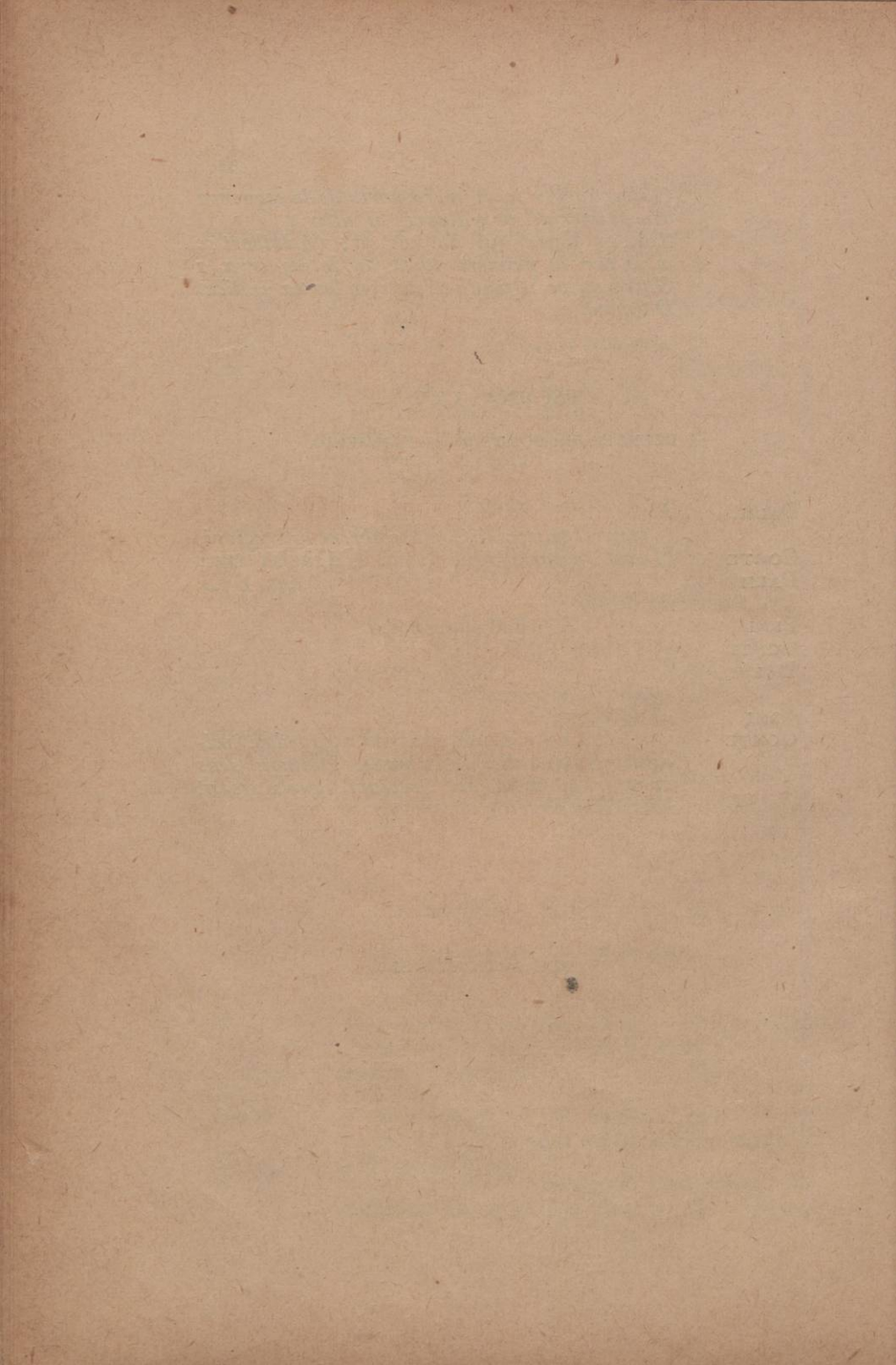
ERMI.

Ja ho veus...

COMTE

Ja ho veurém, senyora. *(Quedan mirantse Ermisenda y 'l Comte. Dalmau sens apartar la vista del breviari segueix resant baix. Cau lo teló)*

FI DEL ACTE PRIMER.

Acte segon

La mateixa decoració del acte primer.

ESCENA I

DALMAU, resant baix; aviat ARNALT, ALBERT, y altres Nobles per la cambra del Comte

DALM. Ora pro nobis, Xém! Xém!
ARN. Don Dalmau..
DALM. Re, un estornút.
ALBERT Salut, donchs.
DALM. Xém! Xém!
TOTS Salut.
DALM. Jesús, se diu.
ARN. ¿Qué hi farém?
DALM. Tots sou uns.
ALBERT ¿Qué voléu dí?
DALM. Vos, Albert d' Avinyonet...
vos, Arnalt de Llers... y aquet...
y aquet... y algú mes, per mí...
tots teniu un diable al cos;
l' ambició! Jo hi veig mes clá
d' lluny que de prop: pe 'l pa
remena la cúa 'l gos. (*tots se miran mutuament
ab estranyesa y ell somriu*)
ALBERT No os entench.
DALM. Tots m' heu entés.
ARN. ¿A qué ve parlá embossat?
DALM. És que 'm sento refredat
d' un mal ayre que m' ha prés.
ALBERT Féume 'l favor...

- DALM. *(interrumpintlo)* Si qu' es bona.
 ¿Qué intentéu jo os he de dir?
 Aixís que os he vist surtir...
 Xém! Re; 'l vent de Barcelona;
 si vé aquí, saltant la serra,
 sénto caló... y casi massa;
 mes sénto una fret que 'm glassa
 si' bufa 'l vent de la terra:
 y si dintra del Palau
 hi entran vents d' allá y d' aquí,
 no ho sé lo que 'm passa. En fi,
 lo réso es llarch, á Déu siau.
 Ah!... y si 'ls dos vents, ab tropell,
 se topan, farán destrossos;
 vindrán llops y... pobres gossos!...
 se 'n farán lo pa... y la pell!
 Es dir que...
- ARN.
 DALM. *(interrumpintlo)* To's m' heu entés;
 no sou tontos, ja hi convinch.
 Xém! Vaig á resar. Xém! Tinch
 un refredat d' alló mes. *(se 'n va)*

ESCENA II

ARNALT, ALBERT y NOBLES, aviat ADALBERT

- ARN. ¿Qué os pareix?
 ALBERT Que no m' agrada.
 ADAL. *(de la cambra del Comte)*
 Escoltéu; se fan enrera
 en Guillém de Valgornera,
 en Umbert de la Tallada,
 en Bernat de Vilanova,
 en Ramon de Pedret... tots
 han sigut contraris vots
 á la lliga: lo que os proba
 que nostre al Comte tenim:
 hora es, donchs d' aprofitarnos
 y, per demunt d' ells posarnos
 de la fortuna al bell cim.
 Que dongan ells per rahó
 de declarar-se neutrals
 que ab bandits y criminals

estém en combinació...
 ja es cert y aixó forsa 'ns dona;
 Don Pons no ho créu pas, y 's pensa
 qu'es escusa, y una ofensa
 que li fa 'l de Barcelona,
 com á protest per dú aquí
 la guerra: així 'ns convé ara.
 ¿Qui es que ab los medis repara,
 mentras puga lográ 'l fi?
 Plens de terror ja aquets valls,
 tenir ara es molt senzill
 fins las vidas en perill
 dels desventurats vassalls:
 fent cremar camps de gavellas,
 fent robar de nits y dias
 pe 'ls camins y las masías
 y fent secuestrar donzellas;
 escampant sempre la veu
 de que 'l Comte es qui ho fa fé,
 que cap noble no hi sab re,
 qu' es un plan infernal seu:
 y descreditantlo així,
 de tothom abandonat,
 lo tindré molt mes lligat,
 sens quedarli altra camí.
 Cuants mes favors ne obtinguém,
 nosaltres mes deferencia;
 res d' agrahits, conveniencia:
 cuan en plena guerra estém,
 si ell va vencent, ajudarlo,
 per lograr mes drets y honors;
 ¿que va essent vensut?... llavors
 guerra á mort, fins derrotarlo;
 que al de Barcelona prompte
 dantli la victoria certa,
 tindré fortuna complerta.
 Per ara, 'ns dihém lleals al Comte.
 ¿Estém conformés?

Es clá.

ARN.
 ALBERT
 TOTS
 ADAL.

Com que li hem promés.

Si.

Mes...

cuan convinga... en contra.

ARN
 ALBERT
 ADAL.

Aixó es.

Lo promés se tiencará. (tots assenteixen.
 Donchs, ull... y mala intenció.

ARN.
ADAL.

Corrent.

Res mes, qu' ell s' atansa. (*Tots se 'n van, uns pe 'l fondo dreta, altres pe 'l fondo esquerra, precipitadament com lement que 'l Comte 'ls haja sentit, y n' Adalbert fa que se 'n va per la porta primera de la esquerra dient apart.*)

Blassons!... riquesa!... y venjansa!

ESCENA III

COMTE y ADALBERT

- COMTE (*surtint*) ¿Qu' es aqueixa dispersió?
ADAL. Comte... som vostres lleals.
COMTE Sempre créch per tot arréu véurer traidors!
ADAL. Ja veuréu com serán al fi 'ls neutrals de tots los crims los autors.
COMTE A créure' ho no m' hi aventuro, mes jo sabré, os asseguro, si tinch ingrats y traidors!... y si cert arriba á ser, se digan neutrals... ó aliats jo enviaré 'ls seus caps tallats á Don Ramon Berenguer!
ADAL. (*apart.*) Jo 'l teu. (*alt.*) De vostra germana, ja os ho he dit, si be que ho sento, ni 'm queixo, ni me 'n resseno; ja se sab que 'l cor no 's mana.
COMTE Ficsat vostre pensament ja ab un altra...
ADAL. (*ab estranyesa*) ¿Algú os ho ha dit?
COMTE No manca.
ADAL. Astut, ha mentit.
COMTE Llavors aquí tothom ment!
ADAL. Si ella mateixa no ha estat...
COMTE No; mes ja al fi, no ho neguéu.
ADAL. (*apart*) Ah! (*alt.*) ¿Ab dona Ermisenda?
COMTE (*somriu ab disgust y després diu*) Estéu en vostre dret, si es vritat.

- ADAL. No vull molestaros mes;
ab vostre permis...
- COMTE ¿Surtiu?
- ADAL. Si res que manar teniu...
- COMTE No.
- ADAL. (*apart*) Ah!... Quina idea! (*se 'n va.*)

ESCENA IV

COMTE

- COMTE Aixó es!...
- Los uns dels altres murmuran,
y la enveja deixan véurer,
en dos partits tinch de créurer
que, ab doble fi, se conjuran!
Dels neutrals la egoista rahó
y dels... lleals las ofertas
no m' indican sinó obertas
las portas de la traició!
Lo recel que filtra y creix
dins de l' ànima, no 'm deixa!...
Del dupte 'l núbol... l' esqueix a
lo llamp qu' encén ell mateix!

ESCENA V

COMTE y NALEU

- NALEU Pons...
- COMTE Vina.
- NALEU No t' ho he de dir.
si t' ho ha dit ja n' Adalbert.
- COMTE. L' has desenganyat.
- NALEU Si, es cert:
no puch ser d' ell, ni mentir
pot qui estima.
- COMTE També en Pere
á demaná 't m' ha vingut.

- y jo tampoch he pogut
accedir, de cap manera.
- NALEU Cuan no 's vol... jamay se pot.
- COMTE ¿Qué li veus que no l' abona?
Qu' es tot del de Barcelona
y aixó avuy, per mi, ho diu tot.
N' Adalbert mateix, veyent
que no 't faria ditxosa,
ni sisquier queixarse gosa,
ni mostrar resentiment:
y com no 't vull jo obligar
ab qui l' amor no 't concilia,
tampoch dins de ma familia
qui no 'm don fé pot entrar.
- NALEU ¿Es dir qu' en Pere... es segú
que ab tú no té d' está unit?
- COMTE Ni que fos lo teu marit;
primé es lo deber que tú.
- NALEU ¿Y aquest deber, en consciencia
no 'l déu rompre, ab mi casat,
si es que 'l té?
- COMTE Fora ingrat
á qui déu sa independencia.
- NALEU També ho fora ab mí. ¿Y si jo
per condició li posés?...
- COMTE Ni ho intentis.
- NALEU Donchs com es
que 'm vol seva! si es aixó?
Si ell contra tú hagués d' estar...
- COMTE Casarte cap pressa 't corre,
que temps queda per discorre
com ta ditxa assegurar.
- NALEU Si ab ell la tindré segura,
y os uniré 'l meu amor.
- COMTE ¿Y es tant egoista 'l teu cor,
que á re atent, ni re 'l detura?
- NALEU És que no hi puch consentir;
que no ho crech; deix que li parli.
- COMTE Fora amistat suplicarli!
- NALEU No digas que hi vols renyir!
- COMTE Donchs, ja que á lo que desitjas
s' hi posa 'l brill del meu astre,
encar que per ma madrastra
m' ets germana sols á mitjas,
veyám si 't puch satisfacer
ja que sent d' un Comte filla

veig que per marit t' humilla
 tení un simple caballer.
 No ès per orgull, y esfors faig
 callant lo qu' ell me repugna...
 y acabèm ja aqueixa pugna.

NALEU
 Escolta, qu' en aixó vaig.
 COMTE
 Perqué tingas per espós,
 lluny de tot inconvenient,
 un noble amant, conseqüent,
 de honradesa y poderós,
 y, al mateix temps, perquè siga
 tan digne ab tú, com tú ab ell,
 jo 't daré un feudal castell
 que del seu en res desdiga.
 Sobre pobles y cortals
 y sas ayguàs dels entorns,
 tindrás dret de lléudas, forns,
 foriscapis y censals:
 y senyora t' alsarás
 de vassalls, dins de ton lloch,
 y en ton escut terra y foch
 en camp de plata hi tindrás:
 y, á mes d' aixó, ton marit,
 respectat y caballer,
 dels nobles será 'l primer
 y de mí 'l mes distingit,
 satisfent sas ambicions,
 per tú y per ell, en alt grau;
 després dels de mon palau
 serán los vostres blasons.
 Aixó es lo que generós
 farà per tú 'l teu germá;
 si aixó 'l teu cor satisfá
 jo 't donaré aqueix espós;
 qu' en la marca catalana,
 ahont s' aixecan noms tant alts.
 no mancan senyor feudals
 qu' escullir per ma germana.
 Me pareix que no pots dir
 que siga ab tú intransigent,
 ni pots duptá un sol moment
 que 'l promés t' he de cumplir.

NALEU
 Sols puch dir... que vas errat:
 has cregut girá 'l meu cor
 ab ofertas: no; si amor
 no sentís, tinch dignitat.

Ab fé y llealtat per consigna
 per casarm' no he menester
 que digna 'm vingas tú a fer;
 digna som de qui 'm vol digna.
 ¿Que son castells, ni un palau,
 ni trosos que pugas dar-me?
 sí ab qui voldrias casarme
 no 'm pot dar ditxa ni pau.
 Per mes que ab blasons y honor
 sobre tots s' alsés potent,
 ni que fos independent,
 ¿qué l' importa aixó al meu cor?
 Si 'l tinch dat ja, y com no es meu,
 ni puch mentir, ni 'l puch véndrer,
 l' amor del cor, ho has d' enténdrer,
 sols pot arrancárme 'l Déu!
 Donchs, ja hem acabat.

COMTE

ESCENA V

NALEU, COMTE y ERMISENDA

NALEU (*veventla surtir y anant cap à n' ella*) Ah!
 ERMI. (*abrassantla*) Calma 't:
 deixam' ab ell.
 NALEU Ma trista sort
 sabré sufrir... resignadal (*se 'n va.*)

ESCENA VI

ERMISENDA y COMTE

ERMI. Pons, parlém...
 COMTE (*interrumpintla*) Parlem de vos.
 ERMI. ¿De mi?
 COMTE Saber necessito,
 com ho sé dels nobles tots,
 si puch contá en cas de guerra
 ab vostres súbdits ó no.
 ERMI. Neutral no créch que 'm supossis.

- COMTE No os vull fer tant poch favor.
 ERMI. Dius be; la neutralitat
 es hipócrita ambició:
 los enemichs se combaten;
 los neutrals sols fan estorb.
- COMTE Donchs, enemiga... ó aliada.
 ERMI. Ja que així á escullí m' ho dons,
 pots contá ab Pals y Baseya,
 si ve 'l cas: ¿De mi mes vols?
- COMTE ¿Y aqueixa espontánea oferta
 es sense cap condició?
- ERMI. Una: 'l be de ta germana.
 COMTE ¿Y es... lo seu be lo que os mou,
 ó es realisá un desitj vostre?
- ERMI. ¿Qué vol di?
- COMTE Os ha sorprés molt
 la pregunta.
- ERMI. No es aqueixa
 la qüestió!
- COMTE No es altre; y com
 veig que no 'm voléu entendre,
 veuréu com vos he entés jo.
 Cuan parléu á n' Adalbert,
 si li obriu 'l vostre cor,
 perquè no es per na Naléu
 vostre afany, sinó per vos,
 podéu dirli de part meva,
 sens deixarne ni un sol mot,
 que dupto de las promesas
 que li fassa 'l vostre amor;
 que dupto que os sigan fracas
 las sevas contestacions;
 que dupto de vostra ofería
 y de la fé qu' ell me don;
 que dupto... fins de ma sombra,
 porque vull duptar de tot:
 y que 's guardi, 'l de Navata
 d' obrá á impuls del seu rencor,
 y guardéu vos, desd' ara,
 de posáus' ab ell d' acort;
 que duta del vostre empenyo,
 la intriga tentarvos pot,
 y com vindríau á obligarme
 á vetllarvos, fentme estorb,
 per vos, y per mí, á Baseya
 ó á Pals estaréu millor.

Es un consell que vos dono;
 es un demanat favor;
 es, si voléu, una súplica;
 y si aixó encara no es prou,
 es dirvos que pot haber' hi
 avuy aquí molts trastorns,
 y lo que he de fer ab altres
 per la pau y 'l meu honor,
 fora terrible injusticia...
 si no ho feya també ab vos! (*se 'n va*)

ESCENA VII

ERMISENDA aviat DALMAU

- ERMI. Sab ja 'l meu amant desitj
 y aquí li faig nosa!... Pons,
 la ditxa de na Naléu
 fa la meva; anarme 'n, no!
- DALM. Ah, ¿sou vos?
- ERMI. Escolta.
- DALM. Vaja,
 manías.
- ERMI. Dalmau, no ho son.
 ¿Has parlat de mí ab lo Comte?
- DALM. ¿Jo?
- ERMI. ¿No li has dit res?
- DALM. ¿De vos?
- ERMI. ¿Y á na Naléu?
- DALM. Ni paraula:
 de vos, ey.
- ERMI. ¿Qui li ha dit donchs?...
- DALM. ¿Qué, qu' estéu enamorada?
- ERMI. ¿Qué t' ha dit n' Adalbert?
- DALM. ¿Com?
- ERMI. ¿No heu parlat baix lo jardí?
- DALM. Ah, ¿aquet matí?... Be ho sab prou
 que l' estiméu: si ab la cara
 que féu, y aquet mirar tort,
 y aquet cap aixelabrat...
 Vaja, os ho conéix tothom.
 Be, ¿que ha dit?
- ERMI. No me 'n recordo:
- DALM.

- com que parla recelós
y com l' ambició 'l domina...
No os convé... ni á mí 'm fa goig.
ERMI. Pensa qu' en Pons vol casarlo
ab na Naléu.
- DALM. Res d' això:
m' ho ha dit ara ella mateixa;
vol triarli un altre espós.
- ERMI. ¿Y tú ho creus?
- DALM. Ah!... de tots modos.
- ERMI. No; lo qu' ell vol...
- DALM. Be, si, vol,
vol; oh, 'ls aucells també volan.
¿No heu vist may pintar un cor,
ab alas? Donchs, lo cor d' ella
vola cap á en Pere, y com
lo cor d' ell cap á ella vola,
no té remey; y així, en Pons
podrá voler, mes volar...
del vull al vol hi ha un bon tros.
ERMI. Hi está empenyat.
- DALM. Y jo en contra.
Ey, y no en vostre favor;
que viuda y ab ell casarvos,
es un disbarat, y gros!
- ERMI. A Don Rimbau de Baseya,
ton oncle y germá major
de ta mare, la comtesa,
vaig donar la má, no 'l cor.
Avuy, viuda, som ben lliure,
puch estimar sens estorb,
y ab n' Adalbert enlassada,
ser ditxosa y ell ditxós.
- DALM. Ave María Puríssima!...
lo vostre cap no té adob!
- ERMI. Dalmau...
- DALM. Heu dit... sacrilegis!...
véus' ho aquí!
- ERMI. Jo sento amor
per aquest home, y desitjo
que ho sápia, cuant ants millor,
perqué sento...
- DALM. (*interrumpintlo*) Si, sentiu
lo que, estimant, sent tothom,
ganas de casáus: Pegantvolas
tan fortas, dirli de cop

- que fassi 'l plaher de voleros,
y estaréu fresca llavors,
ERMI. Digali que ab ell espero
conversar llarch y ants de molt.
DALM. Qué! ¿jo dirli?... Déu me 'n guart!
Es dolent!... y en que fos bo.
ERMI. Ets un ingrát.
DALM. M' ho prohibeix
lo meu estat religiós.
ERMI. ¿Es dir qué?...
DALM. (*obrint lo breviari*) No, vaja! Kirie
eleison. Christe eleison.
Kirie eleison. Christe audinos.
ERMI. No tinch de quedar, per xó:
hi ha que salvá... á ta germana,
y vull la pau del meu cor. (*se 'n va*)

ESCENA VIII

DALMAU y RAMON

- DALM. Ay, ay, ay!... aqueixa es bona.
Viuda... y bojal! Oh!... ho te al cervell!
RAMON Don Dalmau... (*pe 'l fondo esquerra*)
DALM. Que hi ha?
RAMON Som vell;
sé lo que pot una dona.
DALM. Per xó mateix.
RAMON Cuan convé
s' ha de ser mut, cégo y sort,
cuant no 's pot parlar fort,
es lo millor no dir re.
DALM. ¿No dir re?... Oh, no puch pas jo:
y ella té ideás resoltas.
RAMON Fa menos mal, forsas voltas,
una esperansa que un nó.
DALM. Be, si; mes si jo he de mentís?
RAMON No os dich tant, ni es just que ho féu;
mes ja que al corrent estéu
de tot lo que passa aquí,
y molt y podéu fer vos
pe 'l be de vostra germana

y del Comte, 'l deber mana
que obrém molt d' acort tots dos.
Oh, es clar que sí.

DALM.
RAMON

Donchs diguéu:

¿aqueixa porta secreta
ahont don?

DALM.

A una sala estreta.
Veuréu, veniu.

RAMON

No, esperéu.
Y aqueixa sala no porta
en lloch mes?

DALM.

Per falsa entrada,
á una galeria reixada,
y al cap de vall hi ha una porta
tota de ferro y molt baixa
y una escala de cargol
ahont no hi entra may 'l sol,
y, per ella, al fosso 's baixa.

RAMON

Ah!... es aixó! ¿Hi ha algú que pugua
saberla?

DALM.

Oh... just, n' Adalbert

RAMON

¿La escala en lo fosso 's pert?

DALM.

Va, sota terra, la Muga.

RAMON

¿Y del riu la mina 's nota?

DALM.

L'amagan esbarces alts.

RAMON

¿De quin endret?

DALM.

Dels cortals.

RAMON

¿Molt lluny del terraplé?

DALM.

A sota.

RAMON

Donchs, ara...

DALM.

No, si ja ho sé:
creyéu aquí á la donzella.

RAMON

Si: ell pensa que, aixís, fins ella,
creurá que 'l Comte ho fa fé.

DALM.

Haurá estat á nit.

RAMON

De dia,
sabríam ahont es, pas per pas.

DALM.

Veyám si 's sent re.

RAMON

Si á cas,
aném fins la galeria:

baixá al fosso no es precís,
ni aná á la mina es per vos.

Ja sabéu que som curios.

No ho féu.

DALM.

RAMON

DALM.

Donchs, re; ho faré aixís (*habent des-*

aparegut ja Dalmau per la porta secreta, Galcerán que haurá estat escollant desde la galeria del fondo esquerra, ve desseguida acostantse á Ramon)

ESCENA IX

RAMON Y GALCERÁN

GALCE. Diguéu, Don Ramon ¿que faig?
 RAMON ¿Ho has sentit?
 GALCE. Tot ho he sentit
 RAMON A la Muga tot seguit
 y entra pe 'l fosso.
 GALCE. Allí vaig.
 ¿Registraré fins aquí?
 RAMON No: fins la segona porta.
 Don Dalmau no hi véu, ni porta
 llum: la porta no ha d' obrí,
 ni á la mina baixará;
 veurá galeria y sala:
 tú mina, fosso y escala
 de cargol pots registrá:
 y si trobas sota terra
 alguna estancia tancada...
 GALCE. Porta que no 'm donga entrada
 d' un colp de dextral va á terra!
 RAMON Atúra 't. Trobis ó nó,
 torna prompte aquí al Palau.
 GALCE. A no habé estat Don Dalmau...
 RAMON Ja ho sé.
 GALCE. Sense compassió,
 mort lo deixo aquí mateix.
 RAMON Desgraciatl... si ara rahó 't sobra,
 la culpa 't cauria á sobre.
 GALCE. Oh!...
 RAMON Aixó may.
 GALCE. Quin mon aqueix!
 RAMON Ves y fes lo que t' he dit.
 GALCE. Si hi es ell!...
 RAMON (*interrumpint*) Res li has de fer.
 GALCE. ¿Y aixó creyéu que pot ser?
 RAMON ¿No es per ella 'l teu neguit?

Si un crim fas dins del Palau,
sols per venjarte, 't perts tú...
y re hi guanya ella.

GALCE.

Oh!... ningú
pensa tant! Oiume, si os plau.
Vos valent sempre heu sigut
en mitx dels camps de batalla
y asaltant una muraila,
si allí 'l deber os ha dut:
y heu derramat vostra sang,
com ara y sempre ho faríau,
y per un fill, si 'l perdíau,
no miraríau entrabanch;
que ants que vostre cor á obrir
vingués traidora ferida,
la vostra espasa enrogida
sabríau deixá, á morir:
y no voldríau escoltá
rahó, ni consell prudent,
que l' honra viu del present,
y un pare no té demá.
¿No es cert? Donchs, be, cert aixó,
feume 'l favor de dirn' ara
si 'l millor consell repara
la desgracia que tinch jo!
si tinch d' esperar ni una hora,
ni obrá ab afany reprimit,
sentint lo meu cor ferit
de plé a plé per má traidora!
si la sang que ab fel dar puch
reja á doll, llensant la vida,
¿com no he de deixá enrogida
l' eyna que al intent ja duch?
qu' esperá avuy, y demá,
y un dia y un altre dia,
es d' un pare l' agonía
que á sa filla vol salvar!
No, no etmet temps ni favor
l' honor, puig viu del moment!
Allí hont trobi impediment
per la filla del meu cor,
qu' estimo en tot lo que val,
molt mes que á la meva vida,
com á fera mal ferida
rugint folla al sentí 'l mal,
l' eyna plantaré, ab crit ronch,

sens dir si fereix ó mata,
y si allí del de Navata
trobéu 'l cap lluny del tronch,
sens mirá enrera ni avant
podéu dir tot desseguida,
—matant, á l' honra ha dat vida
la destral d' en Galcerán! *se 'n va.*)

ESCENA X

RAMON aviat ADALBERT

RAMON Dalt la torre... pot ben sé;
ó á las golfas: ni un recó
deixo per registrar. *(fa que se 'n va quan ve-
vent á n' Adalbert que ve per la mateixa porta
de la torre, retrocedeix, exclamant apart)*
Oh!...

ADAL. ¿Vos)
RAMON *(apart)* M:lvat!
ADAL. Veniu molt be.
RAMON No veniu vos mica mal!
ADAL. Diguéu: ¿quins recels teniu
de mí?
RAMON ¿Recels!
ADAL. Advertiu...
RAMON *(interrumpint)* Sou un miserable!
ADAL. Tal
ofensa!...

RAMON Es fins vergonyós
que vos á mí 'm preguntéu!
ADAL. Sou vell... y caducajéu!
RAMON Sols parla aixís un com vos!
Cuan tinguéu blanch lo cabell
com jo, y la cara arrugada,
y tinguéu l' ánima honrada,
sabréu lo que val un vell!
Y com negra toca 's troba
mascarant la vostra vida,
ab la cara avergonyida
malehiréu l' habé estat jove!
ADAL. ¿Qué voléu dí ah tot aixó?
RAMON ¿Encar mes clá os ho he de dí?
Si avuy no os han mort ja aquí

v perquè, ho sabéu com jo!
 ADAL. Qui no té enemichs?
 RAMON Astut!...
 ADAL. Es un assessí comprat!
 Si be os veig contra mí irat,
 no 'l vull créure á vos menut.
 RAMON Calléu perquè horror me féu!
 ADAL. Vos llástima 'm fariaiu prompte! (*anantse 'n á la cambra d' Ermisenda y ab descaro.*)
 Ara... anéu' ho á esplicá al Comte.
 RAMON Teniu molt pit! (*anantse 'n*)
 ADAL. (*desde la porta y senyalant qu' entra*)
 Ja ho veyéu!

ESCENA XI

PERE y BANDIT, pe 'l fondo esquerra

PERE Vina.
 BANDIT Salvéume la vida
 ja que li faig traició.
 PERE T' he dat paraula.
 BANDIT Per xó.
 PERE Donchs, la clau, tot de seguida.
 BANDIT Teniu. ¿Recordéu la dressa
 de la estancia?
 PERE Aixó no s' erra.
 BANDIT Primer girall y á ma esquerra
 PERE (*per la porta de la torre*)
 Be, surt per' qui. y ben depressa,
 escala avall, sens turbarte;
 y aquí no t' hi vegin mes.
 BANDIT (*ab desconfiansa*) ¿No hi ha pas perill de res?
 PERE (*ab desdeny*) Sols, si caus, de coll-trencarte!

ESCENA XII

PERE

PERE ¿Juguet d' aquest home ruf
 que 's diu senyor de Navata
 ha de ser tothom aquí?...

A fé que ja l' ansia 'm mata
per fe al Comte 'ls ulls obrí!

ESCENA XIII

PERE y NALÉU

NALEU Pere!...
 PERE Angel meu!...
 NALEU T' esperaba.
 Veyent ma resolució
 tant n' Adalbert com lo Comte,
 ja han desistit.
 PERE Millor: prompte
 serém l' un del altre.
 NALEU Oh! no.
 PERE Si 'l Comte cedeix, ¿qué ho priva?
 NALEU Diu que ho priva 'l teu deber;
 que ab ell l' amistat no 't lliga;
 que la gratitud t' obliga
 ab Don Ramon Berenguer:
 y ab qui sa fé no pot darli
 qu' ell no hi pot emparentar.
 PERE ¿Aixó diu?
 NALEU ¿Y no es cert?
 PERE Pénsa
 que qui altres debers comensa
 ni un enrera 'n pot deixar.
 Pénsa que com no es possible
 deixar mon cor de glatir,
 sols esclau de ta hermosura,
 tampoch pot la vritat pura
 deixar del meu cor surtir.
 ¿Perqué al pensament dant voltas,
 posa ell duptes al teu cor
 y á la desconfiansa 't llérsa,
 y perqué de mí res pénsa
 que no siga en son favor?
 Res déch jo al de Barcelona,
 que m' obligui, ni á ningú;
 y si cumplir no podia
 com qui som, ja no 'm creuria
 honrat ni digné de tú.
 NALEU Jo, que t' estimo y m' estimas,

y sé que 'm dius la vritat,
li he dit que possible no era;
que si ho fos, ja ni sisquiera
d' amor m' haurias parlat.
Mes ja qu' ell aixís ho pénsa
ó al menos aixís ho diu,
¿perqué no te li ofereixes,
com es just y desvaneixes,
aquet infundat motiu?

PERE

Perqué obcecat, no vol véurer,
que una guerra ha d' evitar
que li fora poch honrosa,
y mes llarga y desastrossa,
si ab mí y tots pogués contar.
Per no haberm' hi ofert m' acusa
cuant es sols pe 'l seu honor!...
Jo, d' ell y 'l de Barcelona,
de la qüestió que 'ls encona
vull demostrarli l' error.
Descubrintli aquí 'ls culpables
que la causa han motivat,
y, ab la proba, clara y certa,
veurá la rahó cumplerta
de com ab ell m' he portat.
Y motiu ja no quedantli
ni suspita contra mí,
com germans podrém fé darnos
y tú y jo á gust d' ell juntarnos
per sempre y ditxa tení.

NALEU

Oh!... mes clá 't voldría enténdrer
mon cor.

PERE

Mes clá.

NALEU

(veient surtir á Adalbert) Ah!

ESCENA XIV

NALÈU, PERE y ADALBERT

PERE

(ab sorpresa y desdeny) ¿Vos!

ADAL.

(per na Naléu) Diu be.

Podréu realisá aquet somni,
d' altre modo; aixís... no ho créch.

PERE

Atrevit en estrém sou!

- ADAL. Y vos confiat en extrém. (*á Naléu y volent acostárseli*) ¿No?
- NALEU Apartéuvs!
- ADAL. (*detenintse*) ¿Ma presencia os espanta?
- NALEU. Si, per cert!
- PERE May las tímids palomas veuhen sens po al esparver!
- ADAL. Ni es lo corb de negras alas menos fatídich aucell.
- PERE Adalbert!
- ADAL. No créch mancarvos; sols responch á lo que dihéu.
- NALEU Pere...
- PERE Deixa 'ns y tranquila pots estar.
- NALEU Res dirte dech:
massa sab ja 'l de Navata
qu' en tú tinch mon pensament
y sab també... o déu saberho,
que prop seu no hi estich be. (*se 'n va*)

ESCENA XV

PERE y ADALBERT

- ADAL. No voldría que os pensésseu que os tinch cap ressentiment, ni desitjo molestarvos, si al palau tenir que fer. (*fa que se 'n va*)
- PERE ¿Ahont anéu?
- ADAL. Jo no os pregunto si surtiu, ni si os quedéu; ni créch que haja de donarvos cap compte dels passos meus.
- PERE Pot ser sí!... y aixó advertirvos he pensat precisament.
- ADAL. Qui dels dos puga dá avisos al fi del camí ho veurém.
- PERE Miréu, donchs: si pe 'l camí que seguiu y que intentéu arrastrá al Comte y fe 'l cáurer, per alsarvos demunt d' ell,

heu cregut que no hi hauria
 que os fes caurer á vos primer;
 si heu cregut que tot es lícit;
 qu' heu de matar sentiments
 d' amor pur, trepitjunt honras,
 com las flors que al pas trobéu;
 si heu cregut que j i no puga
 ni 'l vassall, ni 'l caballer,
 ni 'l mateix Comte exigirvos
 pagar tribút a la llei;
 y si heu cregut que la fosca
 de la nit los crims cubreix...
 os erreu, 'l de Navata,
 de mitj a mitj, ¡viva Déu!
 vostre orgull, qu' en fals treballa
 os té ja l' abim obert!
 y si al fi de la jornada
 al séu fondo no cay u,
 rodolant com una roca
 que del cim arranca 'l vent,
 del vostre escalat pinácul
 á la força parareul
 que quant lo mon diu—¡justicia!—
 si aqueixa 's fa esperar temps,
 ó brota de sota terra,
 ó cau terrible del Cell!
 Jo sé qui de prop os vetlla;
 jo sé qui os busca y segueix;
 jo sé qui crida venjansa
 com vos mateix ho sabéu,
 y jo sé y puch y déch dirvos
 que si avuy escapéu d' ell,
 allí hont lo vassall no arribi
 y arribará 'l caballer!
 que ja que aixís matéu honras
 y á las ditxas posséu fel,
 os juro una y mil vegadas
 que no hi tornaréu may mes!
 Al palau podéu quedar vos,
 meditant en va un remey,
 que al compéndrer qu' es inútil
 donar voltas al cervell,
 vindréu sols á caurer en brassos
 del desespero cruel!
 y si en vostre cor s' arriba
 á aixecá 'l remordiment

fentvos véure mal que os pesí
 que lo que heu buscat trobéu,
 y, aferrat aquí, ab veu fonda
 os crida—¡traidó y pervers!—
 malehiréu, al dar-m la vida,
 l'ánima vil que os sosté! (*se 'n va*)

ESCENA XVI

ADALBERT aviat DALMAU

- ADAL. ¿Qué faig?... ¿Quins medis me quedan!
 À la mina, de moment!
 mato á la vassalla y faig
 llensarla al fondo d' un rech! (*fa que se 'n va*
per la porta secreta cuan surt Dalmau per la
mateixa, deixantlo sorprés)
- DALM. Poch á poch.
- ADAL. Don Dalmau!... ¿Vos
 d' aquí dins?
- DALM. No ho estranyéu;
 sempre que vull pregá á Déu,
 buscó un lloch aixís reclós.
 Oh, y, resant... m' he endormiscat.
 ¿Que vos anabau, pot se?...
 ADAL. Sí, anaba á resar també.
- DALM. Vaja, ja es casualitat.
 ¿Lo sermó os ha convertit?
 ADAL. (*sorprés*) ¿Quin sermó?
- DALM. Si, aixó no falla.
 Jo sé encara una rondalla
 que os pot ser de mes profit.
 ADAL. (*apart*) Déu!...
- DALM. Veureu. Sent jo.. molt jove,
 me contaba com á cert,
 que un ermitá había obert
 per sota terra una cova.
 Cuan ab Déu parlar volía,
 diu que dins la cova entraba;
 mes lo diable s' hi ficaba,
 cuan l' ermitá ne surtía.
 Un dia quedá dormit
 dins la cova l' ermitá

y un caballé 'l despertá:
 diuhen qu' era 'l mal-esperit.
 L' ermitá... qu' era curios,
 sas preguntas li va fer;
 responentli 'l caballer,
 —vinch aquí á resar, com vos:—
 mes una veu li va dir
 tot seguit pe 'l seu govern,
 —no 'l creyéu; foch del Infern
 d' aquí dins veuréu sortir:
 y 'l terror-s' escampará,
 la guerra esclatará prompte
 y, qui en pro, qui en contra 'l Comte,
 será un dol tot l' Ampurdá:
 y 'ls que 's diu que lleals li son,
 pel mal-esprit imbuhits.
 serán traidors decidits,
 y vindrá... la fi del mon!—
 Aquí la veu va callar,
 com si se 'n pujés al Cel:
 l' ermitá, ple de recel,
 del caballé 's va apartar.
 Fins aquí conta la historia;
 si ho creyéu o nó, no ho sé;
 mes ficséus' hi, que os convé;
 vos ray, ja teniu memoria:
 y com témo se m' enfili
 que siguém... y es molt probable,
 jo l' ermitá y vos lo diable!...
 In nomine Patris, Filii... (*fentli creus y anant-
 se 'n pe 'l fondo dreta, desapareix*)

ESCENA XVII

ADALBERT

ADAL. Déu de Déu!... 'l tot pe 'l tot!...
 no hi ha mes!... y sens tard ansa!...
 si es del Infern la venjansa,
 sabréu l' Infern lo que pot! (*se 'n va per la
 porta secreta precipitadament, veientlo 'l
 Comte que ve pe 'l fondo dreta ab Dalmau*)

ESCENA XVIII

COMTE y DALMAU

COMTE
DALM.

Elli...

Jo 'l que 't dich... que hi ha bruixas
y que no fujan, resant:
vét' ho aquí. (*se 'n va pe 'l fondo esquerra*)

ESCENA XIX

COMTE

COMTE

¿Qué intentaria?

Allí dins re ni va á buscar...
ni ¿perqué anarse 'n pe 'l fossoc?
Algun fi porta ell pensat.
Vulga Déu que la certesa
dels autors de las maldats
y dels traidors que 'm rodejan ..
aquet seu mateix afany
me la donga clara y prompte;
perque la desitjo tant,
com l' ayre aquell que s' ofega,
com la salut lo malalt,
com l' assedegat vol l' ayga,
com vol lo pa 'l que te fam!
Y com que ja es una febra
que no 'm deixa ni un instant,
y sento que 'l cor me crema
y sento que 'm bull lo cap,
es que 'l foch ardent de la ira
ja sas flamas va aixecant
y la ira ha de apagarla
qui l' ha encesa y ab sa sang!

ESCENA XX

COMTE y ADALBERT

ADAL. *(per la porta secreta, precipitadament y tant cantila de colp, y queda'l sorprés al veure al Comte, exclama apart) Ah!*

COMTE ¿D' hont veniu?... Responèu de seguida y sens duptar!

ADAL. *(acudintli de moment aqueixa idea salvadora)*
Per vos vetllol!... 'ls neutrals diuhen que féu lliga ab criminals y son ells los que aqui tenen comprats assessíns! sos plans jo he descubert y, foll, puja un d' ells, ab una destral!
¿Sentiu? *(se senten colps de destral á la porta)*

COMTE Nobles, ab vilesa!

ADAL. Comte!...

COMTE Deixéulo aquí entrar!

ADAL. De muralla he de servirvos.

COMTE Féus' enrera, si sou lleal! *(Adalbert se retira un poch y 'l Comte se plega de brassos ab severitat imponent y de cara á la porta que s' obra desbotada, surtint de repent per ella Galcerán ple de rabia y ab la destral á la ma, mes al veure 's devant del Comte, s' agenolla, confós, deixant caure la destral)*

ESCENA XXI

COMTE, ADALBERT y GALCERÁN

GALCE. Ah!

COMTE Desgraciat!... ¿qué 't dú aquí, d' aqueix modo, rui vassall... nascut pingoll de la forca!

GALCE. Senyor Comte...

COMTE ¿Vens, á cas, á demanarme justicia, ab la destral á la ma?

¿Qui 't mana desbotar portas?
 ¿Qui l' entrada t' ha ensenyat
 fins aquí? ¿Qué vols? ¿Qué buscas?
 Respón prompte y sens engany,
 ó 't faig tallar mans y llenga
 ab ta mateixa destrall!
 Prou que os ho vull dí.

GALCE.

ADAL.

Estudiada

una mentida tindrà.

GALCE.

(reprimintse) Oh!

COMTE

(á Adalbert) Calléu!*(á Galcerán)*

Parla y que surti

de ta boca la vritat;

que per terrible que siga

no 't deixaré d' escoltar!

GALCE.

Del comtat de Besalú

som sumís y honrat vassall,

viudo y pare d' una noya

qu' es lo consol del meus anys!

Dos dias fá, senyor Comte,

que 'l meu cor, de part á part,

clavada espina atravessal...

y es... que aquet noble... malvat!

m' ha fet robar... per dos lladres,

á ma filla, del cortal!

ADAL.

Ira de Déu!...

COMTE

(interrumpint y ab imperi) Deixéu parli

y aguantéuvos, cuan jo ho faig!

(á Galcerán) Seguéix.

GALCE.

Ab dalé de pare,

á ma filla busco en va.

y com temo per sa honra,

mes que per sa vida encar,

brusat de set de justicia

só aquí de bon matí ensá,

perque 's va dir que ahir vespre

l' habian duta al palau

dos homens... y ell per la mina,

junts ab ella. 'ls va fé entrar:

y com per tot la veu corra,

be massa, que 'ls crims que 's fan

son manats pe 'l senyor Comte,

los lladres de camí ral

y aquet noble y potser d' altres,

fentho aixís, segurs estant!

ADAL.

Ja 'l sentiul

COMTE
GALCE.

Massa que 'l sento!
Senyor Comte, es la vritat:
y com que perills no mira
un pare, en aquet meu cas,
he anat per tot ahont podia
créure á ma filla trobar;
he corregut per la vila,
la muralla, abaix, á dalt,
los reballíns y la mina,
y sempre buscant en va;
fins que surtint per lo fosso,
me 'l veig á n' ell, desde baix,
que venia per la escala;
me veu, gira, tras ell vaig,
y ha escapat á ma venjansa
perseguit fins aquí dalt!
¿Has acabat?

COMTE
GALCE.

Si obligarlo
podéu, féuli ara torná 'm
la meva filla... y honrada,
com me l' ha feta robar!
No pot pas demanar menos
un pare ab lo cor sangnant!...
que sense filla y sens honra,
ja la vida res me fa!

COMTE

Ja que per las apariencias
ta entrada aquí es de malvat,
y ja, que, per lo que contas,
la rahó 't pot estar sobrant...
culpable ó agraviat, justicia
com mereixes trobarás!
Jo 't faré tornar la filla
si la filla t' han robat!...
si resulta ser mentida
ab tú 'l buxi s entendrá
(*als dos*) Cap mes paraula, ni un ni altre!
Guardas! (*apareixen dos soldats al foro*)
Portéu al instant
á aquet... vassall, á la sitja!

ESCENA XXII

Dits y RAMON

- RAMON *(per la porta de la torre)*
 Senyor Comte, un moment.
- ADAL. *(ab ira y recel)* Ah!
- GALCE. *(ab esperansa)*
- COMTE ¿Qué!
- RAMON Aquest home es innocent,
 y 's queixa ab rahó.
- GALCE. Ell ho sab!
- ADAL. Ji ho vevéu com lo defensa.
- RAMON Mes déch fer, cuan vos encar
 l'acuséu!
- COMTE Ramon!
- RAMON Senyor,
 responch d'ell ab lo meu cap!
- COMTE Oh! sí; també hi va ab sa vida
 la vostra vida en tal cas!..
(á Adalbert) com os hi va á vos y als altres,
 si sou valtres los malvats!
(als soldats) Fora, y portéu á la sitja
 al moment á aqueix vassall!
(á Galcerán mentres se l'emportan)
 Justicia faré y complerta,
 sens mirar damunt qui cau!
(als soldats) Centinellas vull tot d'una
 á las portas y als portals,
 y, del Comte á baix, ningú
 ha de sortir del palau. *(los soldats han desapa-
 regut ab Galcerán pe'l fondo dreta)*

ESCENA XXIII

COMTE, RAMON y ADALBERT

- COMTE Ramon, vos que d'aqueix home
 me responéu ab lo cap, *(senyalantli la porta
 secreta)* me respondréu d'aquí al fosso!

(*á Adalbert*) y vos de la torre ensá!
 (*als dos*) Y es en va buscar sortida,
 si deixeu á algú 'l pas franch! (*Ramon y Adalbert se donan respectivament una terrible mirada y 's posan un á cada porta, com queda indicat: lo Comte, reconcentrant la ira, diu ab energia creixent*)

Ja que la traició així 'm volta
 y 'm vetlla, fins deshonrá 'm,
 en nom meu cometent robos,
 secuestros y assassinats!...

jo acabaré ab tanta infamia!

Oh!... jo desfaré, ab mas mans,

una per una las mallas

d' aqueixa intriga infernal!

y 'en son teixit tot qui hi haja

solament un fil posat,

villá ó caballer, pastura

de corbs y gossos sera!

Ja qu' es precís, per ma honra

y 'l repós dels meus vassalls,

com los lladres, també 'ls nobles

de mas forcas penjarán!

(*ab veu de tro*)

Comte en Pons!... lléó de Ampurias!...

rugéix, com entre 'ls alarbs!...

sacudéix ta pelusera,

per fer pressa y devorar!

que si 'ls moros de Mallorca

y 'ls corsaris de la mar

al sentirte ja tremolan,

plens d' espart y escarmentats...

que així 't vegin y tremolin

los traidors y 'ls deslleals

y, dant probas de bravesa,

que 't conega l' Ampurdá (*se 'n va*)

ESCENA XXIV

RAMON, ADALBERT y ERMISENDA

ERMI.
 RAMON

Ramon...

Perdonéu, senyora
 som jo 'l guarda d' aquet pas. (*se fica á dins
 y tanca la porta redera d' ell*)

ESCENA XXV

A DALBERT y ERMISENDA

- ERMI. Aixó volia, apartarlo,
per parlarvos un instant.
- ADAL. Diguéu.
- ERMI. Heu sabut compèndrer,
com jo 'l vostre, 'l meu afany.
- ADAL. Sí, vos podéu fer ma ditxa,
com la vostra jo; mes ja
s' ha fet precis, per lograr' ho,
fé uns esforços... sobre humans;
que la enveja vil y astuta
contra vos també alsa 'l cap.
- ERMI. No la temo al costat vostre.
- ADAL. ¿Sabéu lo qu' está passant?
- ERMI. Pitjor pe 'l Comte si 's llensa.
- ADAL. No es la guerra: está ficsat
en la traició, y es possible
prénga per traidors als lleals:
y, per si aquet cas arriba,
es menesté aglomerar
totas las forsas, senyora;
que som prous tots los aliats,
per ferli entèndrer que naltres
no som vils com los neutrals!
- ERMI. Demá es espero á Baseya
y demá passat á Pals,
per disposá 'l que convinga.
- ADAL. D' aquí á demá... 'ns veurém ants.
Ara si mes no heu de dirme,
no donguém que sospitar.
- ERMI. No.
- ADAL. Sabéu que som tot vostre.
- ERMI. Y jo... no os ho he de dir ja. *(Adalbert li be-
sa la ma, ab fingit carinyo y se 'n va per la
porta de la torre, tancantla redera d' ell cuan
surt Naléu habentlo vist desapareixer y com-
prenent lo que ha mediat entre 'ls dos)*

ESCENA XXVI

ERMISENDA y NALÉU

NALEU Senyora tía!...

ERMI. Casada
serás per fi ab l' amant teu.

NALEU Senyora... de Pals!... aneu
completament enganyada!

ERMI. (sorpresa) ¿Estás boja!

NALEU No; atmirada
de véurer com os portéu!

ERMI. (ofesa y resolta) Duenya som de mi mateixa.
(se'n va a la seva cambra)

ESCENA XXVII

NALÉU, aviat DALMAU y després PERE y BERTA

NALEU Mal os guia 'l vostre cor! *(veient á Dalmau que ve pe 'l fondo esquerra y cap á n' ella)*
Que?

DALM. Calla.

PERE *(acompanyant á Berta)* No tingas por.

NALEU *(ab estranyesa)* Pere!

PERE *(á Naleu ab carinyo)* Amor meu!

NALEU ¿Qui es aqueixa
vassalla?

PERE Es l' honra, que 's queixa
d' una infamia, ab amarg plor.

BERTA Senyora, vos sou hermosa
y 'l meu dolor compendréu!

DALM. No perdém temps: Déu disposa
que l' amparis carinyosa,
dins de la cambra, Naléu.

NALEU No entench.

DALM. Que ha de sé amparada.

PERE Fes 'ho, si 'm vols per espós.

NALEU *(á Berta)* Vina, y queda descansada. *(la préu de la ma y entrau las duas á la seva cambra.)*

ESCENA XXVIII

DALMAU, aviat ADALBERT y RAMON y després lo COMTE

(Pere se 'n vol anar per la porta de la torre
cuan surt n' Adalbert per la mateixa, privantli
'l pas.)

- ADAL. Enrera!
 PERE (retrocedint) Ah.
 RAMON (á Pere per la porta secreta.) Per aquí. (desa-
pareixen los dos.)
 DALM. (reparant ab lo Comte que desde la galeria
del fardo ha vist tot lo que acaba de pasar,
diu ap.) Errada!
 AD L. (veient també al Comte y referintse á Pere y
Ramon.) Av de valtres!
 COMTE (baixa rápidamente cap á n' ell y li diu, ab ira)
Ay, de vos!
 ADAL. (espantar) Comte!...
 COMTE (agasantlo per dalt de l'espatlla y sentlo caure
agenollat als seus peus.) De genolls en terra
os vull ja!... Dormit lo lleó,
es fácil móureli guerra!...
despert... desgarrá al que aferra!
m' heu despert!... no hi ha perdó!

FI DEL ACTE SEGON

Acte tercer

La mateixa decoració dels actes anteriors.

ESCENA PRIMERA

DALMAU y RAMON

- DALM. Desenganyéuvs, Ramon,
en posantm 'hi jo pe 'l mitx...
mal m' está 'l dirho, destrueixo
tots los plans del enemich.
- RAMON Os erreu, si vostra tia
creyéu que ha de desistir.
- DALM. ¿Y 'm féu tant tonto?
- RAMON Com que ara
n' Adalbert...
- DALM. (*interrumpint*) Si ho tinch tot vist,
sant cristiá. Se que han parlat
ara mateix, aquí dins,
qu' ella ha passat per l' aixida,
donant la volta y venint
á surtir per la portella
que don aquí al passadís.
Jo l' he vista y he vingut
y del replá 'ls he sentits
¿Y ho sab ja 'l Comte?
- RAMON Ho sab tot;
- DALM. perquè no puch consentir
jo en qu' ella se comprometi,
com una boja! Si viu

- tan enamorada d' ell,
que sent carinyo, y desitx,
y foch, y... re; ella mateixa
li ha dit—os vull—véus 'ho aquí.
RAMON Y ell d' amor li ha fet promesa,
perqué ara ella.
- DALM. Es clar que si.
Y ¿qué os penséu?... ell es pillo;
mes ella... os dich que té esprit.
Oh, y l' un y l' altra creyentse
que han de logra així 'ls seus fins...
—¿M' estiméu?—diu ell á n' ella.
—Molt—diu ella.—¿Y vos á mí?
—Jo, ab passió—mes qu' embustero!
—Jo, ab deliri!—ella li diu,
la ximple!... Déu me perdó!...
y fa muecas, y riu,
y plora, y... malaguanyada
bleda al clatell! ja os ho dich
RAMON Per si á cas, tinch gent al fosso
y á la mina, fins al riu;
ara, ell., per' qui... y per la torre...
DALM. Oh, 'l Comte sab ja 'l perill.
RAMON (*mirant al fondo*) Calléu, Puja gent.
DALM. (*anant al fondo y tornant*) Si, 'ls nobles
mal contents.
- RAMON Donchs, sobre avís. (*se'n va per
la porta secreta y Dalmau obra 'l breviarí
tent que resa*)

ESCENA II

DALMAU, GUILLÈM, BERNAT, ARNALT, ALBERT y altres NOBLES

- GUILL. (*baixant la galeria*) No, Arnal, no.
BERNAT (*á Arnalt*) La culpa es vostra.
ARN. Tots aquí igual sort seguím.
DALM. Kirie eleison. Christe eleison.
GUILL. A naltres no 'ns es precis.
ALBERT (*cap á n' ell*) Don Dalmau. (*tots s' acostan*)
DALM. (*fent que no 'ls ha vist*) ¿Qué?
ALBERT ¿Es aquí 'l Comte?
DALM. Uy!... té molt que fé. Y no estich

jo ara tampoch per darvos
 gayre conversa. Es aixís:
 tinch encar laudes, y vespres,
 y maitines... y embolichs,
 que 'ls desembolicarém,
 conto jo, d' en xich en xich.

«GUILL. Mes no es just que 'l Comte 'ns deixi
 tancats del palau á dins.
 Cridats per ell hem vingut,
 just es que 'ns deixi sortir.

DALM. (*rihent*) Quedan sempre á la ratera
 los golosos ratolíns.

BERNAT A qui 'l Comte mercés fassa,
 li pot serveys ecsigir,
 y si en fals ó ingrat lo troba...

DALM. (*interrumpint*) La ingratitut, vos ho heu dit.
 (*tots se miran mútuament*)

No parlo precisament
 (*á Bern.*) per vos (*á Guill.*) ni per vos, ni...
 en fi, ja m' enteréu.

ARN. No es aqueixa

la qüestió.

DALM. ¿No?... Donchs, veníu.

Conta Isop que, un dia d' hivern,
 un llaurador compassiu
 va trová una serp mitx morta
 de fret. al peu d' un camí:
 va agafarla y se la posa
 dins del pit per darli abrich.
 L' animal va aná escalfantse,
 del home 'l calor sentint,
 y recobrant vida y forsa,
 y obehint als seus ínstints,
 los seus anells escamosos
 va enroscarli tot seguit.
 Ell apretá 'l pas, creyentse
 portarl' á casa y tenir
 lo gust de ferl' agrañida;
 mes ella traidora y vil,
 á cada xiulet que alsaba
 daba un torn mes retorsit.
 Per fi l' home va conéixer
 qu' estava en un gran perill
 y va resoldre arrancársela
 y tirarla lluny de sí;
 mes ja era tart: van mancarli

las forsas tot de seguit;
 va sentir que s' ofegaba;
 donaba tristos sospirs;
 y la serp cargolant sempre
 y ab mes forsa retorsint,
 no va d' ell desenroscarse
 fins que 'l deixá mort allí.
 Fondo moral de la fáula;
 ey, y 'l Comte aixó ho té aquí. *(al front)*
 Tot qui protegeix... á ingrats
 se rodeja d' enemichs.
 Aném, Déu vos fassa bons.
 Re; 'l vent bufa, ja os ho he dit;
 abriguéus, féu com jo... Xem!...
 que 'ls refredats son molt fins. *(se'n va resant)*
 Kirie eleison. Christe eleison.
 Kirie eleison. *(desapareix pe 'l fondo)*

ESCENA III

GUILLÉM, BERNAT, ARNALT, ALBERT y NOBLES: aviat ERMISENDA
 de la seva cambra

ARN. ¿Ho heu sentit?
 GUILL. Be massa.
 BERNAT *(Baix á Guillém)* Es cas de prudencia.
 ERMI. *(surtint)* Molt me plau véure os reunits.
 GUILL. Senyora...
 ERMI. Ho sé tot: units
 heu d' estar, no en divergencia.
 Uns aliats altres neutrals,
 ni os convé, ni convé al Comte;
 en pro ó contra d' ell, y prompte;
 elegíu, senyors feudals.
 GUILL. ¿Y aquesta resolució
 creyéu justa y perentoria?
 ERMI. No tinch de fervos memoria
 de qu' estém dins Castelló.
 ALBERT Y tancats dins del palau.
 ARN. Y encar lo que mes irrita
 de traidors ab la suspita
 que demunt naltres recau.
 ERMI. Donchs be; á mes d' aixó, advertiu

que sitiats aquí hem de ser,
 que ve en Ramon Berenguer
 y qu' en Pons l' espera altiu.
 ¿No heu vist la espessa estacada
 que fa planta ab molt' avia
 perque la caballeria
 no pugui aquí tení entrada?
 ¿No heu vist l' ampla y fonda valla
 de 'ls tres grans fossos oberts,
 de l' ayga del riu omplerts,
 dant la volta á la muralla?
 ¿Y no sabéu que al castell
 de Carmensó aqueixa nit
 ha fet marxá, y sens burgit,
 gent armada y lleal á n' ell,
 que junt' ab la que hi té ja,
 amenassant Perelada,
 sabrá morí, ants que la entrada
 cedí al enemich per 'lla?

¿No sabéu tampoch que té
 dalt del castell de Verdaria
 gran forsa, part voluntaria,
 d' ensá d' abir vespre també?

¿Y tampoch sabéu, per fi,
 que 'l Comte ha dit, resolut,
 —ó ser vencedó, ó vensut!—
 Donchs, ó triunfá, ó sucumbí!
 Tots enemichs, ó amichs bons:
 ja aquí neutral ningú 's diu:
 senyors feudals, escullíu,
 ó en Ramon Berengué, ó en Pons!

BERNAT
 ERMI.

ALBERT
 ERMI.

¿Os mou afany de conquista?
 No; 'm mou afany solament
 de defensar 'ns mútuament.

La rahó salta á la vista.
 Si 'ns ha d' imposar tribut
 lo vencedor, per mes fort,
 tots units, posats d' acort,
 qui volguém será 'l vensut.
 Per lo tant, lo cas está
 en resóldrer be y de prompte
 en pro ó contra de quin comte;

que l' éxit no pot mancá. (*veyenlos indecisos*)
 Si del Comte, ab rahó, os queixéu...

ARN.
 ALBERT

Sí, jo contra ell!
 Jo també!

ERMI. Donchs, enviá á buscar convé
las forsas y alt li parléu.
Ma gent de Baseya y Pals
poso baix l' ordre immediata
d' en Adalbert de Navata.

ESCENA IV

Dits y ADALBERT per la porta de la torre

ADAL. *(ab galanteria)* Grans mercés.
(a tots) Senyors feudals,
ja que tots estém resolts
mútuament á defensarnos,
com qui som hem de portarnos.
Mes la gent...

ARN.
ADAL. No som tots sols:
ja 'n tením y altra 'n vindrá
disposta, si 'l temps no manca:
que al menys, d' una porta franca
podém encar disposá.

GUILL.
BERNAT *(baix a Bernat)* Aixó era plan convingut.
BERNAT *(idem)* Segur.

ERMI. *(habentlos observat)* Com!... ¿Vaitres dos no?

GUILL. Senyora, no hi sé res jo.
(senyal de disgust en tots)

BERNAT Jo sento aquí haber vingut
(senyal mes marcat)

ADAL. *(ab ira)* Oh!... 'L Comte.
*(com avisantlos y anantse 'n al peu de la por-
ta de la torre per demostrar que compleix l'
ordre)*

ESCENA V

Dits, y 'l COMTE de la seva cambra

COMTE *(desde la porta y després d' haber donat una
mirada á tots y molt particularment á n'
Adalbert).*

Senyora... fortas

veig que son vostras ofertas.

ERMI.

Pons...

COMTE

(*interrumpint*) No! (*á Bernat y Guillém*)

Valtres dos ja obertas,

per surtir, teniu las portas;
que no he d' obligá á ningú
que 's crega desobligat:
á qui per meu no he contat
no 'l vull enemich segú.

BERNAT

Compte...

COMTE

(*inter.*) Guardéu sols per vos
tot lo que dirme vulguéu;
que no he de menester creguéu
que re 'm diguéu cap dels dos. (*á Bernat y
Guillém*) Y perque no 's puga dí
que os tracto com no es degut,
si cridats per mí heu vingut
al palau aquet matí,
y he cregut prudent després...
per motius molt poderosos,
tenirvos aquí reclosos
tot lo temps que convingués,
ara á uns y altres déch dir,
no dant may lo bras á tórce,
que y tot qui ha vingut per forsa
desitjo véure 'l surtir!

(*tots se miran y du ptan*)

¿Algun dupte ara hi teníu,
que veig que resolts no estéu!...

ARN.

Naltres... som lleals.

(*Comte somriu ab desdeny*)

Ja ho sabéu.

ALBERT

Naltres... neutrals.

GUILL.

Donchs... surtiu.

COMTE

Y... tinguéu 'ho ben tés... (*donant una mirada
significativa á tots los demés*)

per si portéu altres fins:

si de la muralla á dins

os trobo desd' ara mes,

ni podrá escusa ni rahó

fer vostra conducta bona:

mes os vull de Barcelona,

que neutrals dins Castelló!

Vinch perqué os deixin passar.

jo mateix á acompanyarvos. (*á Adalbert se-*

nyalanlli la porta de la torre
 Per' qui... no he de recordarvos
 que no 's pot surtir ni entrar.
(ab to irónich) Senyora, ara 'l meu cor gosa
 ab vostres consells d' amiga:
 batre al enèmich ahont siga;
 per xó 'ls neutrals me fan nosa;
 y com veig be que déch jo
 seguí 'l vostres... bons concells,
 vos vull probar com ab ells
 destrueixo l' ambició,
 y la intriga que 'm rodeja,
 y la ingratitut de molts,
 y 'ls fins á que van ressolts,
 y la malicia, y la enveja,
 y la astucia, y la traició,
 y tot cuant vos sabéu be,
 y aquets... lleals, que també
 ho saben com vos y jo;
 y per xó van agitats,
 y per xó 'ls veyeu aquí,
 y por xó os déch jo agrahí
 vostres concells acertats;
 que á no haberlos jo comprés
 víctima pot ser ja fora:
 en fi; grans mercés senyora;
 senyora moltas mercés. *(se 'n va pe 'l fondo
 dreia acompanyant á Guillém y Bernat)*

ESCENA VI

ERMISENDA, ADALBERT, ARNALT, ALBERT y NOBLES

ERMI. Ja está tot vist.

ADAL. Sí; per xó
 que de naltres vol venjarse,
 donchs, tot seguit á llensarse,
 dant lo crit de rebelió.
 Que la gent pugí aquí dalt,
 armada ab destrals y rellas,
 las tres portas fent astellas
 de la entrada principal!
 Si jo del cim de la torre

faig senyal, pe 'l poble brau
 feu calar foch al palau!
 No perdém temps, que 'l temps corre!
 ¿Mes per hont?
 ARN. Tot es tancat!
 ALBERT Viva Déu!... passéu per' quí! (*obra la porta*
 ADAL. *de la torre y se 'n van Arnalt, Albert y*
Nobles)

ESCENA VII

ERMISENDA y ADALBERT

ERMI. Delireul...
 ADAL. Triunfá ó morí...
 yinga, donchs, la tempestat!
 ERMI. Deixéume passar. (*per la mateixa porta*)
 ADAL. (*delenintla*) ¿Ahont anéu?
 ERMI. (*agitada*) Vull surtir!
 ADAL. Sent aquí jo,
 ¿que teméu?
 ERMI. Si nó es aixó:
 si á la torre vos pujéu
 y ningú á baix hi tenfu
 ni qui guardi aqueixa porta,
 som perduts: gent lleal y forta
 ha de haber 'hi.
 ADAL. (*ab desdeny*) ¿Preveniu
 la retirada?...
 ERMI. No, á fé.
 ADAL. Forta os vull!
 ERMI. També os vull fort!
 ADAL. Una ha de ser nostra sort!
 ERMI. Sí.
 ADAL. Donchs, per' lli, y pe 'l carré! (*senyalantli 'l*
fondo esquerra per hont ella se 'n va corrent)

ESCENA VIII

ADALBERT

ADAL. Oh!... ab quin dalé m' ha ajudat
l' Angel del mal!... Comte en Pons,
ja sentirás prompte 'ls trons,
y 'ls llamps de la tempestat!
No perdém moment! (*se 'n vol anar per la
porta de la torre per pujar a dalt, cuant surt
Pere per la mateixa privantli l pas*)

ESCENA IX

ADALBERT y PERE

PERE Enrera!
ADAL. (*retrocedint*) Ah!
PERE (*senyalantli 'l fondo*)
Per allí!... y tinguéus cont e!
ADAL. M' ha confiat tal porta 'l Comte!
PERE Per xó ara la guarda en Pere,
que vos l' heu abandonada!
ADAL. (*ab ira*) Donchs, guardéula, ja que os plau!
(*vol anarse 'n per la secreta, no pensant que
hi ha en Ramon, privantli també 'l pas*)

ESCENA X

ADALBERT, PERE y RAMON

RAMON Enrera!
ADAL. (*retrocedint*) Ah!
RAMON Del palau.
se 'n surt, per la portalada! (*n' Adalbert se 'n
va pe 'l fondo esquerra*)

ESCENA XI

PERE y RAMON

RAMON Los nobles deslleals al poble
farán alsar.

PERE Deixéu fer,
no han arribat al carrer.

RAMON ¿Son presos?

PERE Y ab guardia doble.

RAMON Dona Ermisenda ha surtit.

PERE També ho sé, y ja es cas d' obrar.

RAMON ¿Voléu aquí abandonar?

PERE Al contrari. Tot seguit
pujéu vos dalt de la torre,
y ab gent que ja hi trobaréu
disposta, á dins os tanquéu.
Si veyeu que 'l poble corre
y als nobles presos demana
y s' amotina, revolt,
tiréu la campana al voll!

RAMON La espasa y nó la campana!

PERE Es la senyal convinguda
entre ells.

RAMON Ja ho sé.

PERE Donchs, toquéu
la campana y res teméu.

RAMON Témo que os pot mancá ajuda.

PERE No mancará gent aquí;
podéu anar descansat.

RAMON Es que no 'm sé estar tancat.
Si no pujan cap á mí,
jo baixaré cap á n' ells,
y si aquí amotinats venen,
jo os asseguro que 'm tenen
com al falcó entre 'ls aucells!
Per si 'l Comte os escigeix
com no guardo aqueixa porta (*per la secreta*)
es que hi tinch també gent forta,
no dant pas... ni á n' ell mateix! (*se 'n va per
la porta de la torre*)

ESCENA XII

PERE y NALÉU

PERE   Vida meval!
 NALEU   Ay, espantada
               estich, Pere.

PERE   Calma 't.
 NALEU   Com,
               si veig y sento á tothom,
               des ma cambra retirada:
               veig á ma tia enganyada,
               veig n' Adalbert una fera,
               veig en 'tots odi y quimera,
               veig al Comte al precipici
               y á la vassalla, ab defici,
               que ab rahó se desesperal

PERE   Es ton temor natural
               y comprénch que aixís t' espressis;
               mes res temis, ni t' apressis
               á obrar per ton sobre salt:
               si n' Adalbert, criminal,
               y ta tia ab ell d' acort,
               jugan del Comte ab la sort,
               sens temer la transcendencia,
               no es nostre odi, es la conciencia
               que 'ls prepara escarment fort.

NALEU   Pere!...

PERE   Tranquila has d' estar,
               cuan me veus tranquil á mí:
               tras la nit veurás surtir
               somrient lo sol de demá:
               fresca l' alba trencará,
               pintada ab mes gays colors,
               símbol dels nostres amors,
               y del Comte en lo palau
               tot será alegría y pau,
               per sempre units nostres cors.

NALEU   ¿Tens d' aixó seguritat?
 PERE   Í tant complerta que no falla.

ESCENA XIII

NALÉU, PERE y BERTA

BERTA (*surtint*) Ah!... Dèu etern!
 NALEU (*sorpresa*) Què!
 PERE (*ab to carinyós*) Vassalla...
 BERTA (*als dos*) Senyora!... Senyor!... pietat!
 Per lo finestral vidrat,
 que dona vista al carré,
 l' he vist, i' conegut be,
 mon pare, ab homens armats
 que corren desatorats,
 dient—mori 'l vil caballé!—
 Pare de la meva vida!
 NALEU Oh!
 PERE (*interrumpint*) Res temis, ni tu, ni ella;
 retiréus á la capella.

ESCENA XIV

NALTU, BERTA, PERE y DALMAU

DALM. (*pe 'l fondo dreta*) Just, si. (*volent acompanyarlas 'hi*)
 NALEU Dalmau...
 DALM. (*interrrompt y tenllas entrar*) De seguida...
 PERE (*á Dalmau*) ¿Qui al vassall ha dat sorti da
 de la sitja? si ho sabéu.
 DALM. Jo; deixéu fer. (*entra á la capella*)

ESCENA XV

PERE aviat lo COMTE

- PERE *(als de dins de la porta secreta)*
No os moguéu.
(als de la porta de la torre)
Tots al carré al senyal dat.
- COMTE *(desde la galeria del fondo)*
Vinga 'l sol de la vritat,
qu' enllumini 'l comtat meul!
- PERE Comte. *(se sent rumor de gent á baix)*
- COMTE *(venint cap á n' ell)* 'L moti no te espera;
que 'l poble irat no discorre!
(se sent la campana)
- PERE ¿Sentíu? senyal fa la torrel!
- COMTE Com!
- PERE Contra la lliga fera! *(se 'n va pe 'l fondo dreta, mentres ve Ermisenda pe 'l fondo esquerra depressa y molt agitada)*

ESCENA XVI

COMTE y ERMISENDA

- COMTE Ah! *(vol anar cap al fondo y 's deté)*
- ERMI. *(venint)* Pons!
- COMTE *(detenintse)* ¿Vos!
- ERMI. La vila entera
s' alsa irada!
- COMTE *(ab ira)* En aquet lloch
que hi busquéu?
- ERMI. *(per la campana que segueix tocant y sentintse cada moment mes fort lo moti)*
¿Sents? A aqueix toch,
ve 'l poble ab destrals y rellas,
y las portas farà estellas,
y al palau calará foch!
- COMTE *(obra la porta de la torre y mirant rápida-*

ment á dins y no vevent' hi á n' Adalbert se gira y diu)

Ah! Déu de Déu! (*á n' ella*) Desgraciada de vos si aixó succuheix!

ERMI.

Pons!... jo tant com tu mateix ho sento!

COMTE

Estéu enterada!...

ERMI.

(*interrumpint*) No!...

COMTE

Al vol la campana alsada!...

ERMI.

(*interrumpint*) Tu ho haurás fet fer!

COMTE

(*ab crit d' ira*)

¡Jo!

ESCENA XVII

COMTE, ERMISENDA y RAMON

RAMON

(*surtint per la porta de la torre*) ¿Que hi fa?..

COMTE

Ramon!

RAMON

Sí, he sigut jo!

ERMI.

(*espantada crevent que habia estat n' Adalbert*)

Ah!

RAMON

Creman los delmas de l' era!

Miréu! (*se veu la calor del incendi al fondo, que resplandeix al jardí v á la galeria y obrint la porta secreta, surten alguns homes, armats ab destrals y podalls v altres eyras y se'n va ab ells pe 'l fondo esquerra dient al Comte*)

Ni un traidor sisquiera

ab vida te de quedá! (*desapareix*)

ESCENA XVIII

COMTE y ERMISENDA

COMTE

¿Y no n' estéu enterada del intent que 'ls traidors tenen, cuan ja l' era á cremar venen!... més, com ells, anéu errada! te mercés ó es castigada

VEU
 VARIAS
 ERMI.
 COMTE

com lo vasall la noblesa!...
 si la intriga á indigna empresa
 mou, cegada per l' egoisme
 ahont hi enfonso sa vilesa!
 (*de dins*) Viva 'l Comtel!

¡Viva!
 ¡Oh!

(*apart.*)

No penséu que pugi brau
 ni cali foch al palau
 mon poble de Castelló!
 Contra mí la rebelió
 heu acordat decidits
 los nobles, aquí reunits,
 mercé á vos y á n' Adalbert!...
 Oh!... heu volgut al lleó despert,
 y heu caigut baix d' ell, dormits! (*las aclamacions y la remor de la gent se senten mesprop.*)

¿Sentíu? es mon poble lleal,
 que no 's vent ni tem la guerra,
 ni del palau tir' á terra.
 fet astellas, cap portal! (*dirigint la veu al fondo.*)

La intriga será 'l dogal
 que l' ambició haurá teixit!...
 Noblesa, que has acudit
 á soborná 'l poble honrat,
 tu mateixa t' has posat
 al coll lo dogal malehit! (*se 'n va al fondo y puja á la galería. Dalmau surt de la capella y va cap á Ermisenda qu' está abatuda.*)

ESCENA XIX

ERMISENDA y DALMAU; COMTE al fondo

ERMI.
 DALM.
 VEU
 VARIAS
 COMTE

Dalmau!
 (*baix*) Tía, ja ho veyéu:
 mes, per salvarvos re 'm priva.
 (*de dins*) Viva 'l Comtel!
 Viva!! Viva!!
 Poble honrat, sento ta veul
 Sempre oberts en nom de Déu,

los portals de mon palau,
 en justa guerra, ó en pau,
 te donan franca la entrada!...
 Puja, donchs, d' una vegada,
 poble, que véure 't me plau! *(lo Comte baixa
 á la escena y la galeria s' omplena de gent del
 poble, y alguns soldats se posan á las porta-
 ladas del fondo, venint tot seguit Pere que
 porta presoner a d' Adalbert)*

ESCENA XX

ERMISENDA, DALMAU, COMTE, POBLE y SOLDATS, aviat PERE y
 ADALBERT després NALEU y BERTA

- COMTE *(al poble que puja)* Aixís. *(ve á la escena)*
 PERE *(desde dins pe 'l fondo Féu lloch. (atravesa ab
 n' Adalbert)*
- DALM. *(baix á Ermisenda)* Lo dú prés
 en Pere, giréu la cara.
- COMTE Oh! *(al véure 'ls)*
 PERE Aquí 'l teniu! *(presentantli á n' Adalbert)*
 COMTE *(mirantse al prés ab ira, diu á Pere)* Sí!
 BERTA *(surtint ab Naleu)* ¿Y mon pare?
 NALEU *(per Berta, Pere...)*
 PERE *(que s' ha acostat al véurerlas)*
- COMTE *(á Adalbert)* Rencorós y vil, un bes
 á Cristo Judas va dar,
 per sa traició consumir!...
 vos, fingint lléaltat y amor,
 heu sembrat dol y terror!...
 sols manca 'm volguéu besar!
 Veig que res que dir teniu.
- ADAL. Ja ho dihéu vos!
 BERTA *(apart reconeguentlo)* Oh!... aqueixa veu!...
 Ell!...
- COMTE Per si tenir podéu
 de defensa algun motiu,
 l'acusació desmentiu
 en aqueix moment fatal! *(brén á Berta per
 la ma y li presenta)* Vina.

BERTA (al veure 's devant d' ell y ab horror) Ah!
 ADAL. (apart y confós) Ella!
 COMTE (després d' observar als dos diu á n' ell)

Diguéu' ho alt,
 ¿coneixéu á eixa vassalla? (després de molt curta pausa) Ja que vostra llengua calla,
 vassalla, conta 'l teu mal.
 Ni per por ni per rubor,
 la vritat deixis de dir,
 ni un detall has d' omitir
 que pe 'l cas tinga valor:
 si en ta conciencia y honor
 ets víctima de injusticia
 y reclamas, sens malícia,
 justicia que 't correspon...
 (ab veu forta) jo ho juro, devant del mon,
 parla y obtindrás justicia!

BERTA

Comte y senyor: molt nena era jo encara,
 ho tinch com una sombra en mon recort,
 morí pregant á Déu ma pobre mare
 que ma honra guardés fins á la mort.
 De mon pare en la dolsa companyia
 ocupada ab las feynas del cortal,
 contenta y sens recel, senyor, vivía,
 fent d' ell la ditxa mon amor filial.
 Ma hermosura... malhaja ma hermosural...
 va ficsá l' atenció d' un caballé,
 jo de pobre vassalla en ma foscura,
 n' era ignoranta y no 'm temía re.
 Montat en son caball. voltas donaba,
 tres días feya, com buscant algú:
 ja anaba al pas, ja al trot, ja galopaba,
 no entraba al mas, ni deya re á ningú.
 Tot d' una, á lo millor; despareixía,
 desbocat lo caball, boscos en dins:
 jo, en ma ignocencia, ni pensar podia
 quin era 'l seu objecte ni 'ls seus fins.
 Una tarde que 'l sol ja s' amagaba
 darrera del altiu Puig-Cornadó,
 de la debesa á casa me 'n tornaba
 ab lo remat, cantant una canó:
 cuánt de moment, deixant lo vent enrera,
 venen a mi dos homens á caball
 y, pujantme á la gropa, á la carrera
 se me 'n portan ab ells, rostos avall!
 Crido!... mes tot en vá; la boca 'm tapan,

y, sens parar, corrent, camps á través,
 ve 'l caballer, me deixan ells, s' escapan,
 y ell se me 'n porta en son caball després!
 Jo 'm creya qu' ell al mas me tornaria;
 mes no; que á son castell me va portar!
 y allí, per forsa, mon amor volia;
 mes ten sols plor y queixas va lograr!
 Un día y una nit allí tancada,
 en va prechs y amenassas me va fel...

Ahir vespre, de boca y ulls tapada,
 perque no alsés lo crit, ni vegés re,
 del castell me fa tráurer, y, altre volta,
 d' un caball á la gropa, 'm fa dú aquí,
 creyent, trista de mí, cosa resolta
 morir tancada sota terra al fil!

Ab desitj de ser lletja, si só hermosa,
 y á Déu alsant l' esprit, trist y abatut,
 ve y me tráu de ma estancia tenebrosa

(senyalant á Pere.)

aqueix bon noble com del Cel vingut!
(id. á Naléu)

Y ella, tota bondat, aquí amparantme
 m' ha dat consoll!... mes ay!... que furient,
 mon pòbre pare te d' estar buscantme;
 no 'l veig aquí, y per ell estich tement!
 Ja ho sabéu tot! Tractada ab cruel malicia
 odi no tinch; pur guardo 'l meu honor;
 mon pare y torná al mas, ja 'm feu justícia,
 y si ho déch dir, aquet es mon raptor!

(per n' Adalbert)

Aquet mal caballer, per qui perilla
 mon pobre pare avuy desesperat!...
 ¿Que no fa un pare per salvá á sa filla!...
 per mon pare, senyor, perdó y pietat. *(cau
 agenollada y 'l Comte la fa alsar, dihentli ab
 dulzura)*

COMTE

Aixeca, ignocent vassalla,
 no tingas per restemor.
(als soldats) Lo vassall!

ESCENA XXI

Dits, RAMON y GALCERÁN

- RAMON *(desde 'l fondo)* Senyor miréulo!
- GALCE. Bertal *(desde 'l fondo)*
- TOTS Ah! *(espresant distints sentiments)*
- BERTA Pare!
- RAMON *(al Comte per descárrech seu)* Jo 'n responch, os déya.
- COMTE Ho veig.
- GALCE. *(ab los brassos oberts)* Filla meval!
- BERTA *(mirant al Comte y com demanantli permis per anar a tirarse als brassos de son pare)* Ah!
- COMTE *(acostantli per' que s' abrassin)* Si!
- BERTA *(abrassantlo y plorant d' alegria)* Pare del meu cor!
- GALCE. Filla! *(un moment de pausa. La situació de cada personatge, per lo mateix que es tant distinta, queda confiada al talent dels actors. Se recomana l' estudi d' aqueixa escena. La colocació es la següent. Naléu y Pere á la dreta en primer terme; Comte al mitx; Adalbert al seu costat, un poch á l' esquerra; Galcerán y Berta en segon terme, entre Pere y 'l Comte; Ramon en segon terme, entre 'l Comte y Adalbert, y Dalmau y Ermisenda á la esquerra en segon terme)*
- GALCE. *(després de la curta pausa indicada y ab lo temor natural d' un pare)* ¿Es pura la teva honra?
- BERTA *(ab enteresa)* Pura com la llum del sol!
- COMTE No en va en lo palau del Comte la justícia brillar pot: no en va si 'l traïdor maquina, víctima es de sa traició, que no en va espera ja 'l cástich de son natural senyor. Adalbert lo de Navata, á qui he ennoblit jo ab blasons, y he dat feudos y riquesas, aixecantvos de la pols:

ja que, ingrati, ple de superbia
 com Luzbel ab son Creador,
 os heu posat cara á cara
 contra mí, ingrati y alevós,
 per vos es just que comensi,
 creant també un infern nou!
 Despultat de vostres feudos,
 castell, riquesa y blasons,
 ensintjat y ple de ferros
 y demunt d' un jas de llot
 passaréu la vostra vida,
 com Luzbel en mitx del foch.
 Si portat de la meva ira
 no os he fet tallar ja 'l coll,
 es perquè 'l morir no es cástich;
 es per dá' os continua mort:
 mort de rabia y desespero
 mereixéu: tinguéula donchs!
 (als soldats) Trayéulo!

ADAL. (anase 'n rabiós) Oh!... no ha de mancar
 qui 'm vengui!

DALM. (baix á Ermisenda) Que os deya jo?
 COMTE Perqué no 't quedi esperansa:
 ¿los seus companys?

RAMON (obrint la porta de la torre) Aquí son. (surten
 Arnalt y Albert, molt abatuts, acompanyats
 de dos soldats que 's quedan al peu de la porta
 y no molt lluny d' ells)

ESCENA XXII

NALÈU, PERE, COMTE, BERTA GALCERÁN, RAMON, ERMISENDA,
 DALMAU, ARNALT, ALBERT, y SOLDATS; POBLE en la galeria y
 SOLDATS al fondo.

COMTE Vosaltres, que sols lleals
 heu sigut á la traició,
 de Llers y d' Avinyonet
 en lloch de ser los senyors
 seréu degradats vassalls,
 condemnats á treballs forts!
 Anéu, y que 'l butxi os marqui
 ab foch l' oprobi en lo front! se 'n van ab los
 dos soldats pe 'l fondo)

ESCENA XXIII

NALÉU, PERE, COMTE, BERTA, GALCERÁN, RAMON, ERMISENDA,
DALMAU, SOLDATS y POBLE

- COMTE Vassall, es ta filla honrada
y tros digne del teu cor.
Jo 't dono de mon comtat
lo cortal mes gran y bó;
perqué fassas ta fortuna
y de ta filla la sort.
(*á Berta*) Y tu, si escullis marit, sia
amant... y honrat, sobre tot,
- BERTA Senyor!... (*besantli la mà*)
GALCE. aixugantse una llàgrima) Potsé es la primera
que 'm cau, de satisfacció!
- BERTA (*á Naléu*) Senyora, siguéu ditxosa,
(*á Pere*) y vos ditxós.
- GALCE. Don Ramon...
gracias.
- COMTE Anéu.
GALCE. (*anantse 'n*) Viva 'l Comte!
POBLE Viva!! (*Galcerán y Berta se 'n van pe 'l fon-*
do, baixant lo poble de la galería y anantse 'n
derrera d' ells y seguit dels soldats)

ESCENA XXIV

COMTE, NALÉU, PERE, ERMISENDA, DALMAU y RAMON

- COMTE Ja no tinch estorbs.
ERMI. Pons...
COMTE Senyora, re 'm diguéu, (*vevent que volen*
intercedir per ella) Conéch lo desitj de tots.
(*á Ermisenda*) Vostre amor, dat en mal hora,
ha sublevat vostre cor
contra mí, mes jo perdono
los enganys d' una passió;
que, mes que enuig, pura llástima

m' inspira 'l vostre trastorn.
 Tranquila á País v á Baseya
 restéu viuda, vestint dol,
 conservant digne l' escut
 de vostre difunt espós
 y 'l de vostre difunt pare.
 Jo si cuan déch, cruel som,
 també cuan puch som, senyora
 compassiu y generós.

TOTS
 DALM. *(ab alegría) Oh! (Naléu v Ermi. s' abrassan)*

Es la doctrina del reso:
 perdoná als nostres deutors:
 es dí, als que s' arrepenteixan;
 als impenitents bastó.

COMTE
 RAMON
 COMTE

Ramon, ara vos: ¿re os manca?
 Jo... som vell... y 'm sobra tot.
 Noble cor! Pere, Naléu.

NALEU
 PERE
 COMTE

si es tant viu 'l vostre amor...
 Mes de lo que jo puch dir' ho.
 Sols ho saben nostres cors.
 Llarga dítxa 'l Cel os donga.

NALEU
 PERE
 DALM.
 COMTE

Oh! *(contents)*
 Amén.

A mes del teu dot,
 d' Avinyonet, Llers, Navata,
 y 'ls cortals dels seus entorns
 te 'n faig senyora, aixecant' hi
 tres castells com correspón.
 Dels teus vassalls be portante,
 los tindrás lleals á tots.
 Y ara, sapia Barcelona
 perquè 'm conega millor,
 que ja may, baix cap pretest
 he de dar pau ni repós
 ni refugi en mon comtat
 al deslleal y al mal factor.
 Y juro deixar tranquila
 la comarca ab tal esfors,
 que fins dels camins las pedras
 sian guardas del honor:
 Y juro, si mes encara
 Don Ramon Berenguer vol.
 no envejantli de Girona
 ni de Besalú 'ls blasons
 convidarlo á mas conquistas

contra 'l moro revoltós.
Y si algú pugués un día
fer cárrechs al meu bon nom,
ja d' orgullós calumniantme,
ja de débil, ja de foll...
sápiga 'l mon y la Historia
diga als esdevenidors:
—Si 'l poder fa injust al home,
al Comte d' Ampurias no!—

FI DEL DRAMA

Biblioteca de L' AURENETA

PTAS

<i>La Suripanta</i> , (1.ª y 2.ª edició), comedia, 3 actes, A. F. y Codina.	2
<i>Lo komatent de Girona</i> , cuadro dramático, F. Agulló Vidal . . .	1
<i>La Pubilla de Caixàs</i> , (1.ª y 2.ª edició), drama, 3 actes, Francisco X. Godó . . .	2
<i>Armas y Letras</i> , comedia, 1 acte, A. Ferrer y Codina . . .	1
<i>Otger</i> , drama, 3 actes, A. Ferrer y Codina . . .	2
<i>La minyona del Rector</i> , joguina, 1 acte, Francisco X. Godó . . .	1
<i>Un pom de violas</i> , comedia, 3 actes, Conrat Roure (Pau Bunycgas)	2
<i>¡Tenorios!</i> comedia, 3 actes, A. Ferrer y Codina . . .	2
<i>¡Ditxós ball de màscaras!</i> joguina, 1 acte, F. Figueras Ribot . . .	1
<i>El Túnel</i> , drama, 3 actes, Francisco X. Godó . . .	2
<i>Mar grossa</i> , joguina, 1 acte, Ernest Soler de las Casas . . .	1
<i>Al cim de la gloria</i> , lloansa, Antoni Careta y Vidal . . .	1
<i>Lo collaret de perlas</i> , drama, 3 actes, F. ederich Soler (Pitarra)	2
<i>Un cop de telas</i> , diálech, 1 acte, Anton Ferrer y Codina . . .	2
<i>Lo mas perdut</i> , comedia, 3 actes, Joseph Feliu y Codina . . .	1
<i>Una promentensa</i> , pasillo cómich, 1 acte, Joan Marxuach . . .	1
<i>Lo general «No importa»</i> , drama, 3 actes, Teodoro Baró . . .	2
<i>Toreros d' hivern</i> , comedia, 3 actes, Anton Ferrer y Codina . . .	2
<i>No sempre 'l que paga, trenca</i> , comedia, 1 acte, F. Figueras Ribot	1
<i>Lo patró Aranya</i> , comedia, 1 acte, Joseph Maria Pous . . .	1
<i>¡Trampasi</i> , comedia, 3 actes, Manel Rovira y Serra . . .	1
<i>Entresuelo primera</i> , comedia, 1 acte, Pere Juliá y Sust . . .	2
<i>Lo joch dels disbarats</i> comedia 3 actes Teodoro Baró . . .	3
<i>Lo testament del oncle</i> , comedia, 1 acte, J. Riera y Pertrán . . .	1
<i>La lliçó de dibuix</i> , sarsuela, 1 acte, F. Figueras Ribot . . .	1
<i>Lo poema del cor</i> , D. Teodoro Baró . . .	2
<i>Un debut</i> , sarsuela, 2 actes, A. Ferrer y Codina . . .	1'50
<i>Las horcas caudinas</i> , comedia, 1 acte, Francisco X. Godó . . .	1
<i>La trompeta de la sal</i> , comedia, 3 actes, Eduardo Aulés . . .	2
<i>La Creu de la Mastia</i> , drama, 3 actes, F. Soler y M. Lasarte, . . .	2
<i>Ambo!</i> comedia, 1 acte, Joseph Campderros . . .	1
<i>La Sonata XXVI</i> , comedia, 3 actos, J. Riera y Bertrán . . .	2
<i>Un Manresà de P' any vuyt</i> , drama, 3 actes, A. Ferrer y Codina . . .	2
<i>Gallina vella já bon caldo</i> , comedia, 1 acte, A. Ferrer y Codina . . .	1
<i>Sanás y parells</i> , juguet cómich, 1 acte, V. Suarez Casañ y J. Capella	1
<i>El rapte de la Sabina</i> , juguet cómich, 1 acte, F. Figueras y Ribot . . .	1
<i>La Pálida</i> , drama, 3 actos, Francisco J. Godó . . .	2
<i>La estació de la Granota</i> , saynete, 1 acte, Teodoro Baró . . .	1
<i>Carta Canta</i> , juguete cómico, 1 acto, Vital Aza . . .	1
<i>Rin</i> , juguet, 1 acte, Francisco Xavier Godó . . .	1
<i>Sogra y Nora</i> , comedia, 3 actes, J. Pin y Soler . . .	2
<i>Lo Sant Cristó Gros</i> , comedia, 3 actes, Eduart Aulés . . .	2
<i>A la prevenció</i> , joguina, 1 acte, A. Ferrer y Codina . . .	1
<i>¡Sacritegio!</i> monólech castellá, Francisco X. Godó . . .	1
<i>¡Viva 'l divorcil</i> comedia en 4 actes, Joseph M.ª Pous . . .	2
<i>Un home de sort</i> , comedia en 3 actes, Ferrer y Codina . . .	2
<i>Riera Baixa</i> , parodia en un acte, Joaquim Montero . . .	1
<i>Un soci que 's pert de vista</i> , comedia, 1 acte, A. Ferrer y Codina . . .	2
<i>L' hostal de la coixa</i> , drama 3 actes, Quer y Sanromá . . .	1
<i>Las falsas burgesas</i> , 3 actos, Adolf Brugada . . .	1
<i>¡Justicia humana!</i> cuadro dramático, 1 acto, José Pablo Rivas . . .	2
<i>La Viudeta</i> , comedia, 3 actos, Joseph Pin y Soler . . .	2
<i>Veneno de áspides</i> , drama en 3 actos, Sebastia J. Carner . . .	2
<i>Lo Compte d' Ampurias</i> , drama en 3 actos, D. Ramón Bordas . . .	2

